

ske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Oldsagn om Godtjod. Bidrag til etnisk Kildeforsknings Metode, med særligt Henblik på Folke-Stamsagn«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. jur. & phil. Johs. Steenstrup og Dr. Finnur Jónsson, af Tilhørerne Docent, Dr. A. Olrik. Graden meddelt d. 20. April 1907.

Cand. mag. *Hans Nicolaus Brix* (Skoleembedsexamen ved det filosofiske Fakultet i Juni 1894) forsvarede d. 22. Marts 1907 sin for den filosofiske Doktorgrad skrevne Afhandling: »H. C. Andersen og hans Eventyr«. Paa Embeds Vegne opponerede Professor, Dr. Jul. Paludan og Docent, Dr. Vald. Vedel (i Henhold til Ministeriets Bemyndigelse af 7. Marts 1905), af Tilhørerne ingen. Graden meddelt d. 20. April 1907.

Cand. mag. *Johannes Peder Lindbæk* (Skoleembedsexamen ved det filosofiske Fakultet i Januar 1897) forsvarede d. 26. Marts 1907 sin for den filosofiske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Pavernes Forhold til Danmark under Kongerne Christian I og Hans«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. jur. & phil. Joh. Steenstrup og Dr. Kr. Erslev, af Tilhørerne Bibliothekar S. M. Gjellerup og Dr. phil. L. J. Moltesen. Graden meddelt d. 20. April 1907.

Cand. med. *Christian Leschly Heyerdahl* (Lægevidenskabelig Embedsexamen i Juni 1893) forsvarede d. 25. April 1907 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Studier over den nervøse Hovedpine med særligt Hensyn til de palpatoriske Fund og Behandling med Massage«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. Chr. Gram og Dr. K. Pontoppidan, af Tilhørerne Dr. med. P. J. C. Dethlefsen og Karantænelæge A. Clod Hansen. Graden meddelt d. 17. Maj 1907.

Cand. med. *Otto Valdemar Christian Emil Petersen* (Lægevidenskabelig Embedsexamen i Juli 1906) forsvarede d. 28. Juni 1907 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Bidrag til den mikroskopiske Anatomi af Vesicula seminalis hos Mennesket og nogle Pattedyr«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. Johs. Fibiger og Dr. F. C. C. Hansen, af Tilhørerne Læge Kr. A. Heiberg. Graden meddelt d. 17. September 1907.

Korpslæge *Carl Theodor Jacobsen* (Lægevidenskabelig Embedsexamen i Juni 1895) forsvarede d. 4. Juli 1907 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Undersøgelser over Tyfusbacillen«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. C. J. Salomonsen og Dr. Johs. Fibiger, af Tilhørerne ingen. Graden meddelt d. 18. September 1907.

VII. Universitetets videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Universitetsbibliotheket 1906—1907.

(Overbibliothekar Dr. S. Birket-Smith.)

Bibliotheket var i det akademiske Aar 1906—07 aabent for Publikun i 252 Dage, baade for Udlaanets og for Læsesalens Vedkommende. Der udlaantes 21212 Bind (mod 17853 Laanebeviser), medens der i Læse-

salen fremtoges 28641 Bind*) til 17019 Besøgende. I det hele har der saaledes i Aarets Løb været fremtaget til Publikums Brug 49853 Bind.

Men Hensyn til Bibliothekets Benyttelse i de enkelte Maaneder stiller Forholdet sig, som det vil ses af følgende Oversigt:

Læsesalen.**)

	Dagenes Antal.	Besøgende.	Fremtagne Bind.
September	25	2307	3895
Oktober	27	2397	3946
November	25	2018	3157
December	19	1303	1484
Januar	25	1560	2588
Februar	24	1564	2307
Marts	23	1476	2201
April	10	557	1275
Maj	24	1340	2267
Juni	23	1289	2536
Juli	(Sommerferie)	»	»
August	27	1208	2985
	252	17019	28641

Udlaanet.

	Dagenes Antal.	Laanebeviser.	Fremtagne Bind.
September	25	2020	2330
Oktober	27	2205	2642
November	25	1973	2231
December	19	1322	1602
Januar	25	1987	2413
Februar	24	1775	2068
Marts	23	1723	2077
April	10	735	889
Maj	24	1348	1689
Juni	23	1374	1614
Juli	(Sommerferie)	»	»
August	27	1391	1657
	252	17853	21212

Bogsamlingen forøgedes i Aaret 1906—1907 paa sædvanlig Maade, dels gennem den befalede Aflevering af dansk Litteratur, dels gennem

*) Ved denne Optælling (ligesom ved dem i tidligere Aar) beregnes en Bog, som hen staar i Skabene paa Læsesalen, kun som ét enkelt Bind, selv om den fremtages daglig Maaneder i Træk, medens man nu paa mange Steder i Udlandet, og ligeledes paa vort kongelige Bibliothek, tæller Bogen som et nyt Bind, hver Gang den fremtages. Selvfølgelig giver den sidste Tællingsmaade et langt større Bindantal end den første.

**) Fra 1. September 1906 til 1. April inkl. 1907 var Læsesalen ligesom i tidligere Aar aaben fra Kl. 11—3 og fra Kl. 5—8. Fra 22. April af var den aaben uafbrudt fra Kl. 10—8.

Indkjøb, Udveksling med fremmede Universiteter og andre lærde Institutioner, samt Gaver. Blandt de sidste kan særlig fremhæves: 1) En stor Mængde, mest lærde periodiske Skrifter, som det kgl. danske Videnskabernes Selskab afgav til Bibliotheket i dette Aar, som i saa mange tidligere. 2) Over 100 Bind vedrørende engelsk og dansk Retsvidenskab, skænkede af afd. Overretsassessor Dr. jur. V. C. Thomsens Bo. 3) En Samling af de 13 første kinesiske Klassikeres Værker, fyldende tilsammen en stor Kiste; skænkede af Excellencen Kang Yu Vei. 4) Pragtværket: *The Life and Miracles of Takla Hâymanât. The Book of the Riches of Kings.* Printed for Lady Meux. London 1906. 2 Bind i Fol. med en Mængde kolorerede Tavler og æthiopisk og engelsk Text. Skænket af Lady Meux. 5) 135 juridiske Skrifter, tildels Piecer, særlig vedrørende Stats-, Folke- og Kirkeret; skænkede af Professor Dr. jur. H. Matzen.

Desuden modtog Bibliotheket Gaver fra følgende Institutioner, Redaktioner og enkelte Personer:

Kultusministeriet, Udenrigsministeriet, det kongelige Bibliothek, det theologiske Fakultet, Kommissionen for Havundersøgelser, Danish Regional Bureau, Statens Serum-Institut, Zoologisk Museum, den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Patentkommissionen, det kgl. nordiske Oldskriftselskab, Officersskolen, Direktionen for »Bikuben«, Laboratoriet for oplysnings Fremme, Redaktionen af »Nordisk Tidsskrift for Filologi«, det norske Finansdepartement, den norske historiske Kildeskriftkommission, det statistiske Centralbureau i Christiania, Videnskabselskabet i Christiania, det kgl. norske Videnskabers Selskab i Trondhjem, Universitetsbibliotheket i Christiania, Trondhjems historiske Forening, Bergens Museum, Norsk Forlagsselskab, det kgl. Bibliothek i Stockholm, Universitetsbibliotheket i Upsala, det meteorologiske Observatorium i Upsala, Sommarkursernas Byrå Upsala, Universitetsbibliotheket i Lund, Redaktionen af »Nordiskt medicinskt Arkiv«, Redaktionen af »Juridiska Meddelanden«, den kgl. Preussiske Domæne-Forvaltning, det kgl. Bibliothek i Berlin, Stadtbibliotheket i Hamborg, Historischer Verein für Niedersachsen, Verein für mecklenburg. Geschichte und Altertumskunde, Langenscheidtsche Verlags-Buchhandlung i Berlin, det statistiske Bureau i Budapest, Société des naturalistes luxembourgeois, l'Université libre de Bruxelles, l'Observatoire royal de Belgique, the Pathological Society of London, the Clinical Society of London, the Linnean Society of London, India Office (London), the Bodleian Library (Oxford), Universiteterne i Edinburgh, Aberdeen og St. Andrews, the Signet Library i Edinburgh, Universitetet i Grenoble, der Verkehrsverein Davos, det italienske Undervisningsministerium, Academia polytechnica do Porto, l'Académie imp. des sciences de St. Pétersbourg, le Comité central de statistique (St. Petersburg), die Naturforscher-Gesellschaft bei der Universität Jurjew, det finske Videnskabs-Selskab, det finske Literaturselskab i Helsingfors, Selskabet for Finlands Geografi, Universitetet i Jassy, the Superintendent of Government Printing (Calcutta), det medicinske Fakultet ved Universitetet i Tokyo, the

Geological Survey of Canada, Universitetet i Toronto, the Department of State (Washington), the Department of the Interior (smstds.), the Smithsonian Institution, the Surgeon General, U. S. Army, the Universities of Michigan, Wisconsin, Pennsylvania, Nebraska, Missouri, Columbia University, Princeton University, the George Washington University, the Congress Library, the Public Library of the City of Boston, Yale University Library, the Newberry Library, Grand View College (Des Moines, Iowa), Upsala College (Kenilworth, N. J.), Franklin and Marshall College (Lankaster, Pa.), the Western Theological Seminary (Chicago), the Volta Bureau (Washington), U. S. National Museum, the Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching (New York), the Carnegie Institution of Washington, the Bureau of Standards (Washington), the American Philosophical Society, the Association of American Physicians, the Astronomical Observatory of Yale University, Missouri Bureau of Geology and Mines, Maryland Geological Society, Bellevue and Allied Hospitals (New York), the Johns Hopkins Hospital, the Louisiana Purchase Exposition Company, the University Club (New York), the Cornell Cosmopolitan Club, la Direction gén. de statistique municipale de Buénos Ayres, Nationalbibliotheket i Buenos Ayres, Direktionen for »Boletin demografico Argentino«, the Public Library etc. of Victoria, the Geological Survey of Western Australia, Universitetet i Adelaide (Sydaustralien).

Major Cl. Adelsköld (Stockholm), Hr. V. Albanese di Boterno, Lic. theol. J. Oskar Andersen, Dr. med. S. T. Armstrong (New York), Hr. E. S. Balch (Philadelphia), Underbibliothekar Dr. A. Björnbo, Hr. P. Brathe, Direktør Joh. Bøgh (Bergen), Boghandler Bruno Cassirer (Berlin), Professor A. da Costa (Lissabon), Hr. John Coutts, Cand. philol. B. T. Dahl, Dr. Alex. Dedekind (Wien), Oberstløjtnant a. D. D. H. K. Eggers, Underbibliothekar B. Erichsen, Hr. Johan Erikson, Biskop Joh. van Euck, Hr. J. O. Evjen, Prof., Dr. J. A. Fridericia, Etatsraad W. Fridericia, Hr. Carl M. Fürst (Lund), Universitetsboghandler Gad, Bibliothekar Gjellerup, Prof., M. J. de Goeje (Leiden), Cand. theol. A. V. Gram's Efterladte, Overbliothekar V. Grundtvig, Cand. theol. K. J. Grøn (Grenaa), Boghandler E. Hagerup, Underbibliothekar A. Halling, Dr. phil. H. J. Hansen, Overretssagfører P. Hennings, Hr. F. Herfray (Marseille), Hr. Ejnar Hertzsprung, Højesteretsadvokat Dr. jur. A. Hindenburg, Fru B. Holmberg, Student C. Holten, Professor theol. Jacobsen, Underbibliothekar O. S. Jensen, Viceinspektør P. L. Jensen, Oberstløjtnant Jenssen-Tusch (Aarhus), Dr. Julius Jespersen, Bibliothekar, Dr. Kr. Kaalund, Underbibliothekar J. C. Kall, Grev J. S. D. Knuths Bo, Frøken Herdis Krarup, Professor, Dr. E. Kraus (Prag), Bibliothekar, Dr. S. Larsen, Hr. Paul Laskar, Professor K. G. Leinberg (Helsingfors), Skoleinspektør Leuning, Oberst Emil Madsen, fhv. Retsformand Madvig, Hr. B. Marx (Dux i Bøhmen), Fru H. A. Michael (Cambridge, Mass.), Hr. Elias Molee (Tacoma, Washington), Dr. med. J. Mygge, Biskop Fr. Nielsen, Professor, Dr. H. Nielsen, Grosserer E. Ohlsen, Redaktør Al. Petersen-Studnitz, Hr. V. M. Porter (St. Louis), Hr. E. W. Rohrig (Barmen), Cand. phil. D. E. Rugaard, Biskop Skat Rørdam, Museumsassistent Sarauw, Direktør, Dr. Schaertlin (Bern), Hr. Hans Schlesch, Hr. Sembratovyth (Paris), Dr. O. Siesby, Professor

Solis-Cohen (Philadelphia), Tandlæge Smith (Haderslev), Generalauditor Steffensen, Generalkonsul, Dr. Thierry (Valparaiso), Sognepræst D. Thrap (Christiania), Pastor Wagener (Grønland), Professor, Dr. E. Warming, Hr. O. W. Willecox.

— Af andre Bibliotheket vedkommende Forhold og Sager kan fremhæves følgende: Som bekjendt har Universitetsbibliothekets Sommerferie hidtil vexlet med det kongelige Bibliotheks, saaledes at vi f. Ex. det ene Aar havde Ferie fra 23. Juni til 22. Juli, og det næste Aar fra 23. Juli til 22. August, medens samtidig det kgl. Bibliothek havde Ferie henholdsvis fra 23. Juli til 22. August og fra 23. Juni til 22. Juli. I det nye, af Ministeriet approberede Reglement for det kgl. Bibliothek fastsloges det imidlertid, uden at man i Forvejen havde raadført sig med Universitetsbibliotheket om Sagen, at det kgl. Bibliothek for Fremtiden hvert Aar skulde lukke sit Udlaan fra 1. til 31. Juli, hvoraf da med Nødvendighed maatte følge, at Universitetsbibliotheket holdt sit Udlaan aabent i denne Tid og altsaa maatte henlægge sin Ferie til Tiden 1.—31. August. Da vi syntes temmelig ugunstigt stillede herved, forhandlede jeg med Overbibliothekar Lange om Sagen, og han viste da vort Bibliothek den Imødekommhed at foranledige vedkommende Bestemmelse i hans Reglement forandret derhen, at det kgl. Bibliotheks Udlaan for Fremtiden skulde være lukket fra 1. til 31. August. I Henhold hertil indstillede jeg da til Konsistorium (i Skrivelse af 22. Februar 1907), at Universitetsbibliothekets Sommerferie fremtidig maatte henlægges til Tiden 1.—31. Juli, hvilket bifaldtes af Konsistorium og siden approberedes af Ministeriet.

— I Anledning af det Forslag til Lov om Lønninger for det kgl. Bibliothek og Universitetsbibliotheket, som Ministeriet i Rigsdagssamlingen 1906—1907 agtede at fremlægge, afæskede Konsistorium mig en Erklæring, som jeg afgav 9. December 1906, og i hvilken jeg udtalte min og det øvrige Bibliothekspersonales store Tilfredshed med Forslaget, idet jeg dog samtidig antydede, at nogle enkelte Funktionærer, som ikke vare omtalte deri, nemlig de tre ekstraordinære Assistenten, de to Garderobe-betjente samt Fyrbøderen, formentlig ogsaa havde Krav paa en Lønforhøjelse. Som bekjendt vedtoges Lønningsloven af Rigsdagen, og for de nævnte Funktionærer blev der sørget paa Finansloven for det følgende Aar.

Det havde fra først af været Ministeriets Tanke, at det Tilskud til Bibliothekets Lønninger, som hidtil havde været udredet af det Classenske Fideikommis til Bibliothekets tre Embedsmænd og de to ældste Assistenten, og som udgjorde 240 Kroner om Aaret for hver, fremtidig, naar den nye Lov vedtoges, skulde inddrages som personlige Lønningstilskud og anvendes til Udredelse af de samlede Lønninger til Bibliothekets Embeds- og Bestillingsmænd. Ministeriet ønskede nemlig, at Embedsmændene med Tiden skulde kunne nyde Pension af hele den dem ved Loven tillagte Lønning, medens de, hvis Tilskudet fra det Classenske Fideikommis kom til at udgjøre en Del af deres Lønning, selvfølgelig vilde gaa glip af Pension af de 240 Kr. Direktionen for Fideikommisset modsatte sig imidlertid, at det nævnte Tilskud indgik i den samlede Lønningssum

(vistnok fordi den frygtede, at det efterhaanden skulde gaa i Glemme, at Fideikommisset deltog i Bibliothekspersonalets Lønning), men der blev ikke desto mindre uden Vanskelighed truffet en Ordning, som tilfreds-stillede begge de i Sagen interesserede Parter, idet jeg paa egne og de to Bibliothekarers Gjellerup og Larsens Vegne i Skrivelse til Direktionen af 19. April 1907 gav Afkald paa det Classenske Tilskud, men samtidig anmodede om, at vor hidtidige Anpart maatte blive overført paa Underbibliothekarerne Halling, Erichsen og Petersen. Dette gik Fideikommisset beredvilligt ind paa.

— I de første Maaneder af 1907 blev Arbejdet ved Bibliothekets af Arkitekt Martin Borch opførte Tilbygning tilendebragt, og da Bygningen i længere Tid havde været opvarmet og derved var bleven fuldstændig tør, kunde Indflytningen finde Sted. Da imidlertid hele Bibliothekets Personale maatte deltage i Flytningen, var det nødvendigt, saa længe denne stod paa, at lukke Bibliotheket for Publikum. Dette skete da ogsaa, efter at Konsistoriums og Ministeriets Tilladelse var indhentet, i Dagene 2.—17. April, og denne Tid benyttedes saa ikke blot til at indflytte de Afdelinger i den nye Bygning, som fremtidig skulde have Plads dér, men ogsaa til at give de Afdelinger, som blev tilbage i den gamle Bygning, en højst nødvendig Udvidelse. Det til Flytningen medgaaede Beløb, 1134 Kr. 90 Øre, blev foreløbig udredet af Bibliothekets eget Budget, men siden paa min Indstilling refunderet af Ministeriet paa forventet Tillægsbevilling.

— Det var i Lønningsloven forudsat, at Universitetsbibliothekets Arbejdstid fremtidig udvidedes ret betydeligt, og i den Anledning tilskrev jeg 20. April 1907 Konsistorium som følger:

I den nylig vedtagne Lønningslov for det kongelige Bibliothek og Universitetsbibliotheket forudsættes det, at begge Bibliotheker faa lige lang daglig Arbejdstid, eller med andre Ord, at Universitetsbibliotheket, som hidtil har været aabent 7 Timer om Dagen, for Fremtiden skal være tilgængeligt i 10 Timer. Der er dog intet blevet bestemt om, naar paa Dagen Arbejdstiden skal begynde, og heller ikke om, hvorvidt den skal være samlet eller delt. Det er om disse Spørgsmaal, jeg herved tillader mig at henvende mig til Konsistorium. Det kgl. Bibliothek aabner for Tiden sin Læsesal allerede Kl. 9 Formiddag og holder den uden Afbrydelse aaben til Kl. 7 Eftermiddag. Efter hvad man har sagt mig, er Besøget dog saa overordentlig sparsomt mellem Kl. 9 og 10, at man allerede nu tænker paa at sætte Aabningstiden til Kl. 10, og dette vilde jeg ogsaa tilraade for Universitetsbibliothekets Vedkommende. At dele Arbejdstiden ved en Pause paa en Time mellem Kl. 3 og 4 kunde i flere Heenseender synes anbefalelsesværdigt, bl. a. fordi denne Time kunde benyttes til at lufte Læsesalen ordentlig ud, og fordi der derved dannedes et tydeligt Skjel mellem den Tid, da der kan rekvireres Bøger ind paa Læsesalen, og den Tid, da dette ikke kan finde Sted. Thi ogsaa ved den nye Ordning maa det fastholdes, at de Bøger, der skulle benyttes paa Læsesalen om Eftermiddagen, maa rekvireres inden Kl. 3, baade fordi det en stor Del af Aaret er umuligt at se inde i Bogsalene, og fordi vi til Eftermiddags-

tjenesten kun kunne anvende 2 Assistentter, af hvilke i det mindste den ene stadig maa være til Stede som Opsyn. Paa den anden Side have vi Erfaring for, at en ikke ringe Del af Publikum vilde sætte Pris paa, at Læsesalen holdtes aaben i en *samlet Tid*, idet det stadig viser sig, at de Folk, der ere til Stede Kl. 3, meget nødig forlade deres Arbejde. Og hvad Udluftningen af Salen angaar, have vi nu faaet et nyt Ventilationsapparat deroppe, om hvilket det i det mindste er os lovet, at det i den nævnte Henseende vil virke fyldestgørende. Alt i alt tror jeg derfor, efter Samraad med mine Medarbejdere, at burde foreslaa, at Læsesalen fremtidig holdes uafbrudt aaben i 10 Timer, fra Kl. 10 til Kl. 8. — Anderledes med Udlaanet. Det kgl. Bibliothek har ikke under sin nye Organisation fundet Anledning til at udvide Udlaanstiden, og ogsaa for Universitetsbibliothekets Vedkommende synes en Udlaanstid fra Kl. 11 til Kl. 2 ligesom tidligere at maatte være tilstrækkelig til at fyldestgjøre Laanernes Tarv. I Tiden fra Kl. 10 til 11 vil der være rigelig Anvendelse for Udlaanspersonalet til indre Arbejder ved Bibliotheket, og Tiden fra 2 til 3 medgaar til Indførelse i Udlaansprotokollerne af de laante Bøger og til Indsættelse af de hjemkomne.

For i faa Ord at sammenfatte det foregaaende tillader jeg mig altsaa at foreslaa, at Bibliothekets Læsesal fremtidig holdes aaben fra Kl. 10 Formiddag til Kl. 8 Aften, medens Udlaan som hidtil kun finder Sted fra Kl. 11 til Kl. 2.

Forslaget akcepteredes, og fra den 22. April arbejdedes der paa Bibliotheket med den udvidede Arbejdstid.

— I Bibliothekets Sommerferie (i Juli Maaned) paabegyndtes den i forrige Aarsberetning omtalte Flytning af Udlaanet op til 1ste Sal, hvortil sluttede sig Indretningen af en Læsestue for udenlandske Tidsskrifter i Stueetagen, Omlægning af Garderoben m. m. Paa Grund af Striken mellem Bygningssnedkerne gik Arbejdet dog langsomt, og først den 14. September kunde den nye Udlaanssaal tages i Brug, medens det varede over 6 Uger endnu, inden man kunde aabne Læsestuen for Tidsskrifter.

— I December 1906 fik jeg fra Kultusministeriet en Forespørgsel, der gik ud paa, om Bibliotheket, da den polytekniske Lærestalt selv vilde indrette et Bibliothek, ikke fandt det naturligt at afgive de 800 Kr. aarlig, som Universitetsbibliotheket hidtil havde modtaget fra Lærestalten, til denne. Herimod protesterede jeg bestemt. Der syntes i Forespørgselen at ligge en Antagelse af, at hvad Bibliotheket anskaffede for det nævnte Beløb, nærmest var Bøger af *speciel* teknisk Art, men jeg gjorde gjældende, at dette ikke var Tilfældet, men at det meste der kjøbtes var matematisk, fysisk, kemisk (og teknisk) Litteratur af almindeligere Karakter, særlig Tidsskrifter og større Oversigtsværker, og at disse benyttedes ikke blot af Lærere og Studerende ved den polytekniske Lærestalt, men ogsaa i meget høj Grad af det store Publikum udenfor Lærestalten, hvilket vilde føle det som et overordentligt Savn, hvis det ikke længere hos os havde Adgang til den paagjældende Litteratur. Jeg maatte derfor fastholde, at Bibliotheket ikke kunde undvære de 800 Kr. fra den polytekniske Lærestalt, og at der, hvis de fratoges os, ad anden Vej maatte gives os Erstatning for Tabet.

— Af det medicinske Fakultet anmodedes jeg i Februar 1907 om at udtale mig om et Forslag fra det medicinske Fakultet i Bukarest, gaaende ud paa en Udveksling af medicinske Disputatser mellem de to Fakulteter, Jeg ytrede da, at jeg af de danske Disputatser, som kunde bruges til Udveksling, kun havde to fuldstændige Exemplarer (Aargange) tilbage, og at jeg, da disse sikkert kunde faa en bedre Anvendelse end at udveksles med Disputatser i et Sprog, der vistnok var utilgængeligt for de fleste, ikke kunde anbefale at afgive dem eller Partier af dem til Bukarest. Fakultetet svarede hertil, at det vilde »gjøre Skridt til fremtidig at anskaffe det til Bytningen nødvendige Extraexemplar af hver dansk medicinsk Disputats«.

— I December 1906—Januar 1907 deltog Bibliotheket i en Udstilling af Blomsterafbildninger i Kunstindustrimuseet.

— Som Gave fra Kaptejn Alexander Norgaard modtog Bibliotheket i Januar 1907 en Gipsafstøbning af Steins Buste af Rasm. Rask.

— Arbejdet ved de nye Kataloger fremmedes i det forløbne Aar paa sædvanlig Maade, og en Indberetning derom (for Finansaaret 1906—7) indsendtes den 11. April 1907 til Ministeriet. Til den alfabetiske Katalog skrev Mag. art. Bartholin 3940 Sedler tilhørende Afdelingerne Mineralogi (sidste Halvdel), Geologi, Geognosi, Palæontologi samt Zoologi indtil Fiskene. Desuden blev der af Mag. art. Bartholin i selve Bibliothekstiden skrevet 61 Titelsedler til Fagkatalogen. Udenfor Bibliothekstiden indførte han i Fagkatalogen 4536 Titler. Ordningen af Fagkatalogen udførtes af Underbibliothekar Dr. Larsen, Assistent Halling og mig selv. De Afdelinger, der gjordes færdige, vare: Engelsk Sprog og Litteratur (Slutning), ældre tysk Sprog og Litteratur samt Begyndelsen af nyere, romersk og etruskisk Arkæologi (Slutning) samt Indskrifter, samlede og blandede Skrifter, det meste af Kemien.

— Da hidtilværende extraordinær Medhjælper Cand. mag. S. Thomsen opsagde sin Tjeneste ved Bibliotheket med Ugangen af September 1906, antog jeg i hans Sted fra 1. Oktober s. A. Cand. phil. Henry Moritz. Af de paa Finansloven 1906—7 bevilgede to nye Assistentpladser blev den ene allerede besat i Foraaret 1906. Til den anden indstillede jeg fra 1. Januar 1907 at regne den hidtilværende Assistent i Eftermiddagstimerne Cand. mag. Victor Petersen, og til den derved ledig blevne Plads om Eftermiddagen den hidtilværende extraordinære Medhjælper Cand. mag. Alfr. Høyer. Begge Indstillinger bifaldtes af Konsistorium. Og da der ved Hr. Høyers Ansættelse blev en Plads som extraordinær Medhjælper ledig, antog jeg til at beklæde denne Cand. theol. Carl Dumreicher.

— I Januar 1907 maatte jeg selv paany underkaste mig en Operation, og medens Hospitalsopholdet stod paa og nogen Tid efter varetog ligesom ved tidligere Lejligheder Underbibliothekar Dr. S. Larsen mine Forretninger paa den mest anerkjendelsesværdige Maade.

2. Den botaniske Have 1907.

(Direktør, Professor, Dr. Eug. Warming.)

A. Haven i snævrere Forstand.

(Botanisk Gartner Axel Lange.)

1. *Frilandsanlægget.* Busketterne og Kvartererne ere gravede og holdte rene som sædvanlig. En Del af Havens Gange ere blevne makadamiserede, nemlig: Gangene omkring Mosen og Vandkasserne, et Stykke, strækkende sig fra Laagen ved Linnésgade hen til Forsiden af Musæet og henimod Hængeasken, og endelig Stykket fra Gothersgadeindgangen hen til det Sted, hvor Gangen svinger ned mod Cornus Buskettet. Alle disse Steder er der tillige sat ny eller omsat gammel Rendesten. Ialt er der omlagt og makadamiseret 7072 $\square$ ' Gange, mens der af Rendesten er omsat 129 løbende Fod og sat ny 422'. Arbejdet ved Dansk Kvarter og Dansk Stenhøj er fortsat og tilendebragt. Som nævnt i Aarsberetningen for 1906 paakjørttes der i Aarets Slutning Dansk Stenhøj en Mængde Jord og det Areal, der blev skaaret af Dansk Kvarter, er inddraget i Stenhøjen. Ved Afgravning og Paafyldning her og der er Stenhøjen bragt i Forbindelse med Mosen. Som bekjendt kan Haven gennem en underjordisk Ledning forsynes med Vand fra Sortedamssøen. Denne Ledning udmunder i Dansk Stenhøj, og Vandet løb hidtil herfra gennem en flad Rende ad den korteste Vej til Søen. Ved Omlægningen af Stenhøjen er det bleven indrettet saaledes, at Vandet ved Udløbet spalter sig paa den Maade, at en Del strømmer ad en lille stensat Rende gennem Dansk Stenhøj og dernæst gennem hele Mosepartiet, derfra til Søen, mens den anden Del løber ad den gamle Vej. Her er dog foretaget en Udgravning, saa at Løbet i Stedet for at være en flad Rende, nu er en Grøft. Mosen er i sit Midterparti bleven uddybet, saa at der, naar Tilløbet fra Sortedamssøen er aabent, stedse er svagt bevæget, sine Steder næsten stillestaaende Vand. De øvrige Partier af Mosen er ved Paafyldning af frisk Jord blevne forhøjede; ved Overgangen mellem Mosen og Stenhøjen er der paa et Sted paafyldt et tykt Lag Lyngjord, et andet Sted Sand i ret betydelig Mængde, saa at Lagets Tykkelse vexler fra faa Tommer indtil 3'. En Del af Skrænten under en af de store Pile er forsynet med et Lag Bladjord. Ved disse forskellige Foranstaltninger er der opnaaet forhaabentlig gode Voxekaar for adskillige Planter, som ellers kun vanskeligt have villet trives. Paa Skolebedene paa Observatoriehøjen er paaført en Del Kompostjord. Ved hver Plante i Løvgangen — 48 Pladser ialt — er der foretaget en Jordforbedring; omkring hver Plante er der bortgravet 40 Kbf. Jord, saaledes at der dog om Planten blev staaende 8 Kbf. og den meget tarvelige Jord er erstattet med gjødningsblandet Mark- og Kompostjord. Ialt er altsaa anvendt 1920 Kbf. Jord. Vandforbruget af filtreret Vand har været 47000 Td., og der har saaledes ingen Afgift været at erlægge. For at holde Søen i den rette Vandstandshøjde har Pumpen været benyttet 80 Gange i 506 Timer, hvorfor der særligt i dette Øjemed maatte fyres under Kjedlerne i 344 Timer.

En ny (3die) Udgave af »De biologiske Grupper« til Vejledning for de Besøgende, ved C. Raunkiær, udkom.

2. *Sorø-Arboret.* I Efteraaret er der fra Haven her til Sorø sendt 28 Exemplarer af *Betula*, hvilke sammen med 64 Exemplarer af samme Slægt fra Feldskov-Planteskolerne ere plantede paa det Areal ved Hundekildehave, hvor der allerede i 1905 blev plantet en Del Birk. Der er optaget Kort over Hundekildehave og over det Areal ved Filosofgangen, hvor der er plantet Tjørn. Fra Planteskolen i Feldskov er der af forskellige sjældnere Buske og Træer, som ere komne godt i Væxt og kun fandtes daarligt repræsenterede i Botanisk Have, opgravet 33 Arter i 53 Exemplarer, hvilke ere sendte til Kjøbenhavn og plantede her i Haven. Omkring Naaletræerne i Plantningen ved Filosofgangen er der holdt rent som sædvanlig.

3. *Væxthusene.* I Varmebedet i Hus Nr. 4 ere Rørene reparerede og slebne paa Flangerne, Returrøret er fornyet og ny Bærere ere opmurede. Røret fra Fyrkjældereren til Huggehuset er bleven isoleret. I Husene er der som sædvanlig foretaget en Række Smaareparationer i Aarets Løb, bl. a. ere 85 Haner slebne, mens 12 ere blevne fornyede. En Del af Risterne paa Galleriomgangen i Palmehuset er erstattet med nye. Orchidehuset er malet indvendig. Formeringshusskur, Værktøjsskur og Snedkerværksted ere hvidtede. Planterne ere omplantede og renholdte som sædvanlig; 15 Planter ere omplantede i Ballier og firkantede Kasser. Et Exemplar af *Agave americana* viste i Slutningen af Maj Tegn til at ville blomstre, og Planten, som sammen med de øvrige Koldhusplanter var udflyttet paa Friland, blev atter flyttet i Hus og anbragt i Nr. 2, mest for at skærme Planten mod vort blæsende Sommervej. I Begyndelsen af September udfoldede de første Blomster sig, og Blomsterstandens Højde var paa dette Tidspunkt over 16'. *Vanilla planifolia* i Orchidéhuset har blomstret med ialt c. 80 Blomster, ved kunstig Befrugtning lykkedes det at faa en Frugt til at sætte an, og denne har udviklet sig til Modenhed. 102 Arter af Orchidéer have været i Blomst i Aarets Løb.

4. *Bygningerne.* I Museumsbygningen er Værelse Nr. 11 indrettet til Brug for Inspektøren i Stedet for det hidtil benyttede Nr. 10. I den Anledning er førstnævnte Værelse malet. Opgangen til Museet (indtil Glasdøren) er malet. Ogsaa Værelse Nr. 12 er malet. Varmeovnene i Nr. 10, 11, 12, 13 og 14 ere forstørrede, da de navnlig ved Østenvind, ikke formaaede at opvarme Lokalerne tilstrækkeligt. Udenfor Museet lige ovenover Hovedindgangen er anbragt en Gaslygte. I Gartnerboligen er Indgangsdøren fra Haven til Frøstuen flyttet om i Gavlen, derved er der vundet Plads, idet den ene Halvdel af Gjennemgangen fra Øster Farimagsgade til Haven er bleven omdannet til et lille Arbejds-værelse. Til Gjengæld har et Vindfang, der maatte anbringes i den store Frøstue lige indenfor Døren, taget nogen Plads fra denne Stue. Endvidere er Frøstuen malet og hvidtet, ligesom det udvendige Træværk i Bygningen er malet. Ogsaa i Medhjælperboligen og i Portnerboligen er det udvendige Træværk malet. Plankeværkerne ved de 3 sidstnævnte Bygninger ere malede.

5. *Frø- og Plantebygningen.* Fra 68 botaniske Haver og beslægtede Institutioner og 10 Private er der modtaget 1637 Portioner Frø og fra 16 botaniske Haver o. l. og 52 andre Institutioner og Private er modtaget 639 levende Planter og Stiklinger. Blandt Giverne af Frø og Planter kunne nævnes: Prinsesse Marie, Akvarieforeningen, Handelsgartner P. Barr & Co. (Surbiton), Handelsgartner Bornemann (Blankenburg), Farmaceut Bøving, Mr. Frank Crisp (Friar Park, Henley), Grosserer Dahl, Deutsche dendrologische Gesellschaft, Kand. Ditlevsen, Dr. Engell, Grosserer Erichsen, Lærer A. Feilberg, Adjunkt Ferdinand, Seminarielærer Gadegaard, Frk. K. Gjellerup, Handelsgartner Haage & Schmidt (Erfurt), Fru Halkjær, Frøhandler H. Hansen, L. Hultkvist, Lærer Ipsen (Ribe), Hjalmar Jensen (Java), Telegrafbestyrer Jensen (Hobro), Læge Keld (Svendborg), Kleinnickel (Wien), Chr. Krogh (Alaska), Handelsgartner C. V. Lange (Frederikssund), Barber Lassen, Mag. art. M. Lorensen, Mag. sc. A. Mentz, Forstander Nielsen (Vilvorde), Direktør Nyeland, Kaptajn Pählmann (Lund), Professor V. A. Poulsen, Gartner Pedersen (Chicago), Frøhandler J. Rafn, Frk. A. Seidelin, Hr. Stjernholm, Murermester Schougaard, Joh. Th. Skovgaard, Apotheker Schultz, Gartner Joh. Steenberg, Gartner Sæby, Dr. W. Sørensen, Handelsgartner O. Trier, Pastor Vibe Petersen, Vilmorin-Andrieux, Handelsgartner H. Wasastjerna (Finland), Miss Willmott (England), og af Havens Personale: Undergartner Becker, Dr. Børgesen, Gartner Lange, Undergartner Madsen, Dr. Ostenfeld, Medhjælper Ulleriks.

Fra Haven er afgivet 6753 Portioner Frø til 90 botaniske Haver og 43 Skoler, Institutioner og Havevenner. Af Stiklinger og levende Planter er afgivet 1626 Stk. til 9 botaniske Haver og 60 Skoler og Private.

I »Nationaltidendes« Undervisningstidende Nr. 11132 og 11144 har Gartner A. Lange skrevet en Artikel om »Skolernes Forsyning med botanisk Undervisningsmateriel«.

Foruden til Universitetslærernes Forelæsninger, Øvelser og Examinier samt til den farmaceutiske Lærestalts og til Statens Lærerhøjskoles Undervisning i Botanik, er der af afskaarne Blomster afgivet 816 Portioner. Disse fordele sig saaledes: 157 Portioner til Kursus, 75 til Manuduktion, 192 til Latin- og Realskoler, 333 til Pigeskoler, 32 til Kommuneskoler og 27 til Skolelærerexamen ude i Landet.

6. *Personalet.* Gartner Lange havde Orlov i Maj Maaned, da han foretog en Rejse til London. Paa Havens Regning gjorde han herfra korte Udflugter til de to Universitetsbyer Cambridge og Oxford for at gjøre Erhvervelser til vor Have. Medhjælper C. E. Ehlers Nielsen forlod Havens Tjeneste 28. Febr. 1907, i hans Sted antoges Havebrugskandidat Axel Ulleriks.

7. *Forsøgshaven og Forsøgshuset.* Forsøgshaven har været benyttet af Professor W. Johannsen, Mag. sc. Raunkiær og Dr. Ostenfeld.

8. *Adgangskort* ere udstedte til 28 Manuduktører og Lærere tildels med Adgang til Væxthuse, Stenhoje og Mosen. Af Betalingskort er ingen udstedt. Adgangskort til at male i Haven ere udstedte til 24 Personer. Adgangskort til Haven ere af Bibliothekaren udstedte til 49 ministerielle og Universitets Embedsmænd m. fl., 9 Botanikere, 23 Studd. mag.,

9 Studd. med. og polyt., 89 Studd. og Exam. pharm., 19 Lærere og Lærerinder, 44 Elever ved Statens Lærerkursus, 55 Seminarieelever og 19 Landbohøjskoleelever.

9. *Plantebestemmelsesarbejdet i 1907.* Der er foretaget ca. 500 Plantebestemmelser ved Mag. sc. Raunkiær, dels af Planter i Væxt-husene, dels af Frilandsplanter. Dansk Kvarter er revideret tre Gange, Undervisningskvarteret, Biologisk Kvarter, Staudekvarteret og enaarigt Kvarter én Gang. Indsamling af Planter til Haveherbariet er fortsat.

B. *Museet.* (Museumsinspektør, Dr. C. H. Ostenfeld.)

1. *Udførte Bestemmelses- og Konservator-Arbejder.*

a. Herbarierne.

Bestemmelsesarbejder: Museumsinspektøren har i dansk Herbarium revideret Umbelliferæ, en Del af Salices og Compositæ samt bestemt eller revideret en stor Mængde ny-tilkomne Planter, bl. a. ca. 1530 Exemplarer indsendte til den topografisk-botaniske Undersøgelse; endvidere revideret færøske og shetlandske Euphrasiæ, bestemt en Samling Planter fra Öland og foretaget spredte Bestemmelser i do forskellige Fanerogamherbarier. Assistent Ove Paulsen har foretaget en Mængde foreløbige Bestemmelser af ældre, mest tropisk Materiale. Assistent Stud. mag. C. Ferdinandsen har i Forening med Stud. mag. Ø. Winge arbejdet med danske og dansk-vestindiske Micromyceter; Mag. sc. C. Raunkiær har arbejdet med Bestemmelsen af sine dansk-vestindiske Fanerogamer; Cand. pharm. A. Hesselbo har bestemt grønlandske Mosser; Cand. pharm. J. Hartz har arbejdet med Slægten Mentha; Cand. pharm. J. Lind har paabegyndt Revision af E. Rostrups Svampesamling; Mag. sc. A. Mentz har bestemt en Samling franske Planter, samlede af ham selv; Mag. sc. C. Christensen har arbejdet med Pteridofyter, Mag. sc. O. Galløe med danske Likener og Frk. Irene Pedersen med Potamogetonaceæ. Af udenlandske Botanikere, som har benyttet vore Samlinger og derved foretaget Bestemmelser eller Revisioner, kan nævnes: Prof. Dr. H. Schinz, Zürich (nogle Amarantaceæ); Dr. W. Heering, Altona (Baccharis-Slægten); Dr. H. G. Simmons, Lund (nogle Campanula-, Erigeron- og Melandrium-Arter); Dr. Almquist, Stockholm (Capsella bursa pastoris); Prof. Dr. Kränzlin, Berlin (Sydamerikanske Calceolariæ og forskellige Orchideæ); Dr. A. Pascher, Prag (Gagea-Slægten); Prof. Dr. J. Briquet, Genève (Ove Paulsens centralasiatiske Labiatæ); Prof. Dr. V. Wittrock, Bergielund ved Stockholm (Lamium amplexicaule); Mr. C. E. Salmon, Reigate, England (nogle Limonium-Arter); Prof. Dr. O. Beccari, Firenze (Palmer af Gruppen Coryphineæ); Prof. Dr. C. Mez, Halle (nogle Panicæ); Prof. Dr. I. Urban, Berlin (amerikanske Arter af Pilea-Slægten, Styraceæ, Portulaca samt en Del af Mag. sc. Raunkiærs Samlinger fra S. Domingo); Mr. W. A. Murrill, New York (vestindiske Polyporaceæ); Dr. Walther, Halle (Phytolaccaceæ); Dr. A. Béguinot, Padova (Romulea-Slægten); fhv. Skolebestyrer C. Traaen, Stabæk pr. Kristiania (danske

Rosa-Arter); Mr. Percy Wilson, New York (nord- og centralamerikanske Rutaceæ).

Konservatorarbejder: 1) Dansk Herbarium; de ovennævnte Grupper ere bragte i endelig Orden; en stor Del nyt Materiale er indordnet. 2) Generalherbariet: Indordning af nyt Materiale i Karplantesamlingen; Ordningen af hele Svampesamlingen er fortsat ved Assistent C. Ferdinandsen. Der er opklæbet 4642 Ark med Planter. Alle de ny-tilkomne Herbarieplanter ere som sædvanlig forgiftede med alkoholisk Sublimatopløsning, der endvidere er paastroget den resterende Del af Compositæ i Generalherbariet.

Assistent C. Paulsen har paabegyndt Ordningen af Museets Haandskriftsamling.

b. Tørsamlingen.

Noget nyt Materiale er indordnet, men Samlingen lider — som forøvrigt alle de øvrige Samlinger i Museet — stærkt ved den store Pladsmangel.

c. Spritsamlingen.

Der er etiketteret og indordnet en stor Mængde nyt Materiale, bl. a. en stor ny Sending fra Hjalmar Jensen, Java. Mag. sc. E. Larsen har afsluttet sin Undersøgelse af Glas med grønlandske Ferskvandsalger; Assistent C. Ferdinandsen og Stud. mag. Ø. Winge har undersøgt dansk-vestindiske Svampe (samlede af Mag. sc. C. Raunkiær).

d. Nyttesamlingen.

Noget nyt Materiale er opstillet i Samlingen, andet har man foreløbig maattet henlægge paa Grund af Pladsmangel.

I Aarets Løb er der indsendt nogle (8) Forespørgsler fra Myndigheder (Kjøbenhavns Toldvæsen) og Privatpersoner (mest Forretningsfolk) om forskellige medsendte Plantestoffers eller Præparaters Art; bl. a. kan nævnes: Frøene af *Anacardium occidentale*, saakaldte Akajou-Kærner (Surrogat for Mandler); tørrede Frugter af *Rhamnus oleoides* saakaldte »Graines jaunes« (gult Farvestof); tørrede Bladtrævler af *Chamærops humilis*, saakaldt »Crin d'Afrique« (Stoppemateriale), og tørrede Planter af Rødalgen *Rhodymenia palmata*, Islændernes »Söl« (Fødemiddel).

I Sommer og Efteraarstiden har der været arrangeret Udstilling af forskellige Præparater fra Nyttesamlingen i de paa Bygningens Facade siddende Kældervinduer. Denne Udstilling, der flere Gange er bleven ombyttet, har øjensynlig været til megen Glæde og Belæring for Havens Besøgende.

2. Benyttelsen af Museets Samlinger.

Foruden de under 1. a (Herbarierne) nævnte Botanikere have følgende i 1907 modtaget Planter til Laans: Prof. Dr. P. Kuckuck, Helgoland (nogle arktiske Havalger); Ammanuensis Mag. H. Lindberg, Hel-

singfors (nordiske Alchemillæ); Dr. A. Lister, London (Raunkiærs vestindiske Myxomyceter); Dr. G. O. Malme, Stockholm (nogle brasilianske Asclepiadaceæ); Prof., Dr. C. Mez, Halle (Ficonideæ); Dr. N. Rose, Washington (Liebmans mexikanske Umbelliferæ, Cactaceæ, Crassulaceæ, Burseraceæ); Dr. J. Palibin, p. T. Genève (Fagus); Mr. C. E. Salmon (nogle Limonium-Arter); Frk. A. Seidelin (nordiske Myriophylla og Hippuris), og Prof. Dr. V. Wittrock, Bergielund ved Stockholm (Linnaea). Ældre Laan udestaar endnu hos følgende Botanikere: Prof. Dr. J. Briquet, Genève (amerikanske Labiatae); Dr. V. F. Brotherus, Helsingfors (tropiske Mosser); Dr. H. Dahlstedt, Stockholm (Taraxaca); Dr. U. Dammer, Berlin (Polygonaceæ, Rosaceæ, Solanaceæ americ.); Dr. F. Fedde, Berlin (nogle Papaveraceæ); Prof. Dr. M. Gürke, Berlin (Borraginaceæ, Malvaceæ americ.); Dr. W. Heering, Altona (nogle Baccharis); Konservator M. Foslie, Trondhjem (nogle Kalkalger); Mag. sc. O. Galløe, Kjøbenhavn (spritlagte arktiske Saxifragaceæ); Apotheker C. Jensen, Hvalsø (Mosser); Prof. Theo. Holm, Washington (spritlagte arktiske Cyperaceæ); Prof. Dr. Goethart, Leiden (Velloisæ); Prof. Dr. F. Kamiensky, Odessa (Utriculariæ); Prof. Dr. Kränzlin, Berlin (Cyrtandreae, forskellige Orchideæ); Prof. Dr. F. Niedenzu, Braunsberg (Malpighiaceæ); Mag. sc. A. Mentz (arktiske Empetra og Salices, Spritmateriale); Prof. Dr. C. Mez, Halle (Panicum og Parnalum); Prof. Dr. C. Lindman, Stockholm (Poa pratensis); Dr. E. Janchen, Wien (Helianthemum); Mag. sc. Henning E. Petersen, København (Ceramium-Slægten, Diapensia); Prof. Dr. V. A. Poulsen, København (forskjelligt spritlagt Materiale); Prof. Dr. L. Radlkofer, München (Sapindaceæ); Dr. B. L. Robinson, Cambridge, Mass. (Composito centroamericanæ); Docent Dr. L. Kolderup Rosenvinge Kjøbenhavn (diverse Havalger); Prof. Dr. H. Schinz, Zürich (Amarantaceæ, Capparidaceæ); Mr. C. E. Salmon, Reigate (Limonium); Prof. Dr. C. Sauvageau, Bordeaux (Cladostephus, Stypocaulon); Prof. Dr. Urban, Berlin (en stor Mængde amerikanske Planter, bl. a. Raunkiærs St. Domingo og (delvis) dansk-vestindiske Samlinger); Dr. A. Wangerin, Halle (Cornaceæ); Dr. E. Wainio, Helsingfors (Likener fra Siam og Vestindien); Prof. Dr. O. Warburg, Berlin (Urticaceæ o. a. Planter fra Siam, en Del af Ficus-Slægten); Prof. Eug. Warming (arktiske Ericineer og Saxifragaceæ) og Dr. A. Zahlbruckner, Wien (Haynaldia, Siphocampylos).

Museet har foruden af Havens og Museets eget Personale været benyttet til Studier af 14 Personer, af hvilke kan nævnes Mag. sc. C. Christensen, Cand. pharm. J. Lind, Dr. phil. C. Wesenberg-Lund og Stud. mag. Ø. Winge, der alle have arbejdet der længere Tid. Følgende Udlændinge har besøgt Museet og for nogles Vedkommende arbejdet med dets Samlinger: Dr. F. N. Andrews, Bloomington, Indiana; Lektor Dr. Gunnar Andersson, Stockholm; Dr. Selim Birger, Stockholm; Professor I. Borodin, St. Petersburg; Mr. W. Carruthers, London, Hr. B. F. Cöster, Lund; Mr. B. Daydon Jackson, London; Professor Cas. de Candolle, Genève; Dr. K. Domin, Prag; Lektor Dr. Joh. Erikson, Karlskrona; Professor W. G. Farlow, Cambridge, Mass.; Museumsdirektor J.

Holmboe, Bergen; Dr. John af Klercker, Lund; Professor Dr. H. Moll, Groningen; Professor Dr. Sv. Murbeck, Lund; Kaptain G. Pählmann, Lund; Lehrer H. Pabisch, Wien; Professor Dr. A. Peter, Göttingen; Docent Dr. O. Rosenberg, Stockholm; Landgerichtsrat Schmula, Schlesien; Docent Dr. H. G. Simmons, Lund.

3. Udsendelse af Dubletter fra Museet.

Mindre Sendinger af Herbarieplanter, spritlagte Planter eller Planteprøver ere sendt som Gaver til det botaniske Institut i Helsingfors, til University College of London, til Statens Skogsförsöksanstalt i Stockholm, til Kjøbmandsskolen i Kjøbenhavn, til den kejserlige botaniske Have i St. Petersborg og til Lærerforeningens Bureau for Uddeling af Samlingsgjenstande; endvidere til Fr. F. S. Collins i Malden, Mass., til Dr. J. Bornmüller i Weimar, til Dr. Hosseus i Berlin og til Prof. P. Kuckuck, Helgoland.

Et meget stort Materiale af Dubletter er ordnet og katalogiseret og en »Index duplorum« paa 46 Sider er trykt og i Slutningen af Aaret udsendt til ca. 80 botaniske Institutioner og Samlere. I det kommende Aar ville de indkomne Ønsker, saa vidt gjørligt, blive tilfredsstillede.

4. Museets Forøgelser.

Af Museets Forøgelser fortjener særlig at nævnes, at Bibliothekar Dr. F. Børgesen har skænket betydelige Samlinger fra Jamaica og Dansk Vestindien, omfattende Svampe, Laver, Mosser og højere Planter saavel tørret Materiale som spritlagte Præparater, endvidere adskillige store Udstillingsgjenstande, f. Ex. *Coccolthrinax Sancti-Thomae* Baccari nov. sp., *Avicennia*, *Laguncularia*, *Grene* med *Tillandsia* sp., *Gren* med *Tillandsia usneoides*, *Lianer* o. s. v.

Andre større Forøgelser ere følgende: fra Botanisk Museum i Upsala 777 Karplanter fra Skandinavien, Ny Guinea og Sierra Leone og 153 Mosser fra Ildlandet, Ny Guinea og Java; fra Lunds botaniske Forening 117 skandinaviske Planter (kjøbte); fra Lunds botaniske Museum (Prof. Murbeck) 171 Karplanter fra Nord Afrika; en Mængde i Spirit lagte Plantedele fra Hj. Jensen, Java; fra U. S. National Museum, Washington 175 mexikanske Planter (leg. Palmer) og 67 nebraskensiske Planter; fra Harvard University, Cambridge, Mass. (Prof. Farlow) 382 Kryptogamer; fra New York Botanical Garden 358 Planter fra Guadeloupe og Martinique og 96 fra Yellowstone National Park; fra Missouri Botanical Garden, St. Louis 548 Planter af Lindheimers *Flora Texana*; fra det kgl. botaniske Museum i Berlin c. 400 Planter; fra Herb. Haussknecht i Weimar (Dr. Bornmüller) 83 persiske og europæiske Fanerogamer; fra Universitetets botaniske Museum i Zürich 70 mest sydafrikanske Planter; fra Dr. Hosseus i Berlin 159 Planter fra Siam; fra Lieutenant G. Hansen Planter fra Gjøa-Expeditionen; fra Politilæge Søren Hansen i Kjøbenhavn c. 150 Planter fra Vest-Grønland, og fra Cand pharm. Jens Lind, Kjøbenhavn over 100 (mest danske) Svampe.

Mindre Gaver ere modtagne fra: Grosserer Ahrentzen, Kbhvn.; Mr. W. H. Beeby, Thames-Ditton, England (Shetland-Euphrasia); Grosserer L. Bølling, Kbhvn.; Dr. F. Børgesen, Kbhvn.; Pastor L. Böttiger, Vester-skjærninge (misdannet *Spiræa chamædryfolia*); Mag. sc. C. Christensen, Kbhvn. (Bregner fra Ny-Caledonien); Direktør Dessauer, Kbhvn.; Cand. pharm. A. Hesselbo (danske Mosser); Læge O. Hørring, Vejle fjord Sanatorium (sjældne Svampe); Lærer A. Jensen-Haarup, Silkeborg (Planter fra Mendoza, Argentina); Distriktsdyrlæge Jørgensen, Svaneke; Assistent E. Lindhard, Kbhvn.; Prof. Lindman, Stockholm (*Oxycoccus*); Missionær Löventhal og Frue (Bregner fra Madras); Mag. sc. A. Mentz, Viborg; Mag. sc. M. L. Mortensen, Lyngby; St. Petersborgs Universitets Botaniske Institut; Prof. Dr. V. A. Poulsen, Kbhvn.; Lærer E. Rendtorff; den botaniske Have Tabor i Bøhmen (Frøprøver af Kulturplanter); Mag. sc. O. Rostrup, Kbhvn. (sjældnere danske Svampe og Misdannelser); det botaniske Institut i Rom (Frøprøver); Mr. C. E. Salmon, Reigate; Riksmuseet i Stockholm (skandinaviske *Hieracia*); Steins Laboratorium, Kbhvn. (Foderkager); Pastor Thaning, Nykirke, Jelling; Prof. Tichomi-roff, Moskva (*Rafflesia*); Toldvæsenet i Kbhvn.; Skolebestyrer C. Traaen, Stabæk pr. Kristiania (norske og skotske *Rosæ*); Prof. Dr. J. C. Willis, Peradeniya, Ceylon (*Podostemaceæ*), og desuden fra forskjellige blandt Museets og Havens Personale.

Af Exsiccatsamlinger have vi som Gave modtaget »Kryptogamæ exsicc. Austro-Hungaricæ«, Cent. 14 fra det naturhistoriske Hofmuseum i Wien; »Plantæ Finlandiæ exsicc.«, Fasc. I—VIII fra det botaniske Institut i Helsingfors, og »Rosliny polskie«, Nr. 1—200 fra Prof. Raciborski, Dublany b. Levów; ved Bytning er erhvervet J. Dörfler: »Herbarium normale«, Cent. 47—48; og ved Kjøb er anskaffet Migula, Kryptogamæ exsicc. Germaniæ etc., Fasc. 31—34; Collins, Holden & Setchell: *Phycosphaera bor.-americana*, Fasc. XXVI—XXVIII; Sydow: *Mycosphaera Germanica*, Fasc. X—XIII; Kneucker, *Cyperaceæ & Juncaceæ exsicc.*, Fasc. VI, *Gramineæ exsicc.*, Fasc. XIX—XXII; L. Hansen: *Pan der Herzogthümer Schleswig, Holstein und Lauenburg* Cent. 1—2; samt Jacob E. Langes Akvarelværk *Agaricaceæ* fra Danmark, III.

Haandbibliotheket er blevet forøget med Engler & Prantl, *Natürl. Pflanzenfamilien*, Lief. 229—230 og *Ergänzungsheft* II, 3 samt Rabenhorst, *Kryptogamenflora Deutschlands etc.*, Bd. I, IX, Lief. 104—106. Bd. VI, Lief. 3—5.

Sluttelig kan det nævnes, at Prof. Rostrups efterladte, store og særdeles værdifulde Svampe-Samling af Boet deponeredes i Museet i Forventning om, at Staten vilde købe den og lade den indgaa i Museets Samling.

5. Laan af Planter fra andre Instituter.

Mag. sc. C. Christensen har laant forskjellige Bregner fra det tyske Universitet i Prag, fra Landesmuseum i Prag, fra kgl. botaniske Museum i Berlin og fra U. S. Nationalmuseum i Washington. Dr. phil. F. Børgesen har laant *Caulerpa* fra det botaniske Museum i Hamburg og *Aceta-*

bularia fra kgl. botaniske Buseum i Berlin. Tilbagesendt af ældre Laan er Slægten *Mentha* til Lunds botaniske Museum.

6. »Arbejder fra den botaniske Have i Kjøbenhavn«.

I 1907 er udkommet følgende Nr.: 36. E. Larsen: Ferskvandsalger fra Vest-Grønland. 37. C. H. Ostenfeld: Additions and Corrections to the List of the Phanerogamæ and Pteridophyta af the Færøes. 38. Aug. Hesselbo: List of the Andreaeales and Bryales found in Est-Greenland between 74° 15' and 65° 35' lat. N. in the years 1898—1902. 39. E. Rostrup: Fungi, Plants collected in Asia-Media and Persia by Ove Paulsen V. 40. C. H. Ostenfeld: Cyperaceæ, Plants collected in Asia-Media, etc., VI. 41. J. Briquet: Labiatae, Plants collected in Asia-Media, etc., VII.

7. Museets Personale.

Der er ingen Forandringer i Løbet af 1907.

8. Museets Lokaler.

Benyttelsen af Lokalerne har været den samme som tidligere, dog har Museumsinspektøren overtaget Værelse Nr. 11, medens hans tidligere Værelse Nr. 10 er blevet indrettet til Algeherbarium.

C. Bibliotheket (Bibliothekar Dr. F. Børgesen).

Bibliotheket har været aabent i 126 Dage. Læsestuen har været besøgt af 1129 Personer, Udlaan fandt Sted til 579 Personer, der laante 1439 Bind. Desuden har Bibliotheket daglig været benyttet af Havens og Museets Funktionærer samt til Brug ved Forelæsninger.

Bibliotheket har modtaget 137 Tidsskrifter (hvoraf 45 ere Gaver) og 283 Værker med Fortsættelser (af hvilke 99 ere Gaver). Giverne vare: *Danmark*: Universitetet, det kgl. Bibliothek, Zoologisk Museum, Meteorologisk Institut, den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Marinens Bibliothek, Dansk Frøkontrol, det forstlige Forsøgsvæsen, Kommissionerne for Danmarks geologiske Undersøgelse, for Grønlands Undersøgelse og for Havundersøgelse, Danish Regional Bureau, Conseil permanent pour l'exploration de la mer, det kgl. danske Videnskaberne Selskab, Carlsberg Laboratoriets Bestyrelse, det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Botanisk Forening, Naturhistorisk Forening, Redaktionerne af Tidsskrift for Landbrugets Planteavl, Gartner-tidende og Haven, Dr. F. Børgesen, Mag. sc. C. Christensen, Direktør K. Dorph-Petersen, Professor Gertz, Mag. sc. N. Hartz, Cand. pharm. Hesselbo, Oberstløjtnant Jenssen-Tusch, Mag. sc. Helgi Jónsson, Botanisk Gartner Axel Lange, Mag. sc. A. Mentz, Mag. sc. M. L. Mortensen, Dr. C. H. Ostenfeld, Mag. sc. Ove Paulsen, Lærer Severin Petersen, Prof. V. A. Poulsen, Mag. sc. C. Raunkiær, Dr. L. Kolderup Rosenvinge, Prof. E. Rostrups Bo, Mag. sc. R. H. Stamm, Prof. Vilh. Thomsen, Prof. Eug. Warming, Prof. Fr. Weis, Dr. Wesenberg-Lund, Moseingeniør Th. Claudi Westh. *Udlandet*: Bergens Museum; Linnean Society, London; Kgl. Bayerische Akademie der Wissenschaften, München; Botanische Staatsinsti-

tuten, Hamburg; Academie Imperiale des Sciences, St. Petersbourg; Jardin Imperial, do.; Institut de Botanique, Genève; The Superintendent of Government Printing, India; The Secretary of State for India in Council; Department de d'Agriculture aux Indes Neerlandaises; U. S. Departement af Agriculture, Washington; Gray Herbarium, Harvard University; Cambridge, Mass.; University of Toronto; Department of Agriculture, Jamaica; Botanical Department, Trinidad; Museo Nacional de Montevideo; Bureau of Sciences, Manila; J. M. Greenman; Prof. E. L. Greens; Prof. C. S. Sargent; Dr. H. G. Simmons.

179 Bind ere blevne indbundne og 37 smaa Hefter ere forsynede med Kartonomslog.

Manuskriptsamlingen har fra Professor Rostrups Bo modtaget en stor Mængde Breve og Manuskripter. Overpostmester Mørch skænkede til Arkivet et Metal Adgangstegn til Botanisk Have i Amsterdam 1795, af Form som en Medaille, der er 48 mm i Tværmaal.

Portrætsamlingen er bleven forøget med 13 Billeder, deraf 3 ved Kjøb og følgende ved Gave: 2 fra Professor Warming, et fra Gartner Lange, 3 fra Linnean Society, London, 3 fra Apotheker Bojesen, et fra Professor Wladimir Tichomirow. Endelig har Fyrbøder Søren Jensen skænket et indrammet Lithografi af den gamle botaniske Have ved Charlottenborg (»Gyldenløves Gaard«) fra Slutningen af det 18de Aaarhundrede.

Katalogskrivningen af Havens systematiske Katalog er fortsat af Mag. sc. C. Christensen. I Aarets Løb er katalogiseret Resten af Monocotyledonerne (fra Gramineæ til Zingiberaceæ) og af Dicotyledonerne fra Aceraceæ til Nyctagineaceæ. Desuden har Mag. sc. Christensen assisteret ved en større Forskydning af hele Bibliotheket for at skaffe Plads.

Fotografisamlingen af Plantefotografier og Landskabsbilleder er forøget med Gaver fra Dr. K. J. V. Steenstrup, Stud. mag. Koføed, Dr. Wensberg-Lund, Cand. pharm. Hesselbo, Professor Moll, Professor Eug. Warming, Mag. sc. Ove Paulsen, Prof. Wladimir Tichomirow.

Skioptikonbilleder ere forærede af Naturhistorisk Forening.

Bibliothekets Personale. Under Bibliothekarens Ophold i Londen i Oktober var Mag. sc. Christensen Vikar i ca. 14 Dage.

D. Benyttelse af Museets og Laboratoriets Lokaler.

Uforandret som ifjor.

E. Pladsmangelen i Museet.

Planer til et nyt Museum, der vare udarbejdede af Bygningsinspektør M. Borch efter at Direktøren gjentagende havde drøftet Sagen med de nærmest interesserede, ved Haven ansatte Botanikere, indsendtes til Ministeriet gennem Konsistorium d. 14de Oktober. Konsistorium henviste dem den 17de s. M. til Fakultetet.

F. Den botaniske Undervisning.

Foruden mindre Ekursioner blev der omkring 1. Juni foretaget en stor geologisk og botanisk Ekursion til Kalmar og Øland under Ledelse

af Professor Warming og Professor Ussing. 18 Studerende deltog. Desuden deltog bl. a. Prof. Jungersen, Prof. Flahault fra Montpellier og Dr. Grønwall (fra Danm. Geol. Undersøgelse), der væsentlig planlagde Turen. I September foretoges en Ekspedition til Kullen med 20 Studerende og Dr. Rosenvinge.

Som sædvanlig er en Del Vægttavler og andet Undervisningsmateriale anskaffet. Ved den anatomiske Undervisning assisterede Dr. Johs. Schmidt.

G. Videnskabelige Publikationer.

Foruden de foran under »Arbejder fra den botaniske Have i København« nævnte Publikationer er der endnu følgende: Eug. Warming, Dansk Plantevæxt. 2. Klitterne; 1. Halvbind (S. 1—224, med 135 Figurer). C. Raunkiær: a) Om Livsformen hos Tusselage Farfarus (Botan. Tidsskrift XXVIII). b) Planteriget Livsformer og deres Betydning for Geografien med 77 Figurer. Gyld. Bogh. Nord. Forl. C. H. Ostenfeld: a) Plantevæksten paa Færøerne med særlig Hensyntagen til Blomsterplanterne (Botan. Tidsskr. XXVIII). b) Samme og O. Rosenberg, Experimental and Cytological Studies in the Hieracia (Ibid.). Beiträge z. Kenntniss der Algenflora des Kossogol Beckens in der nordwestlichen Mongolei mit specieller Berücksichtigung des Phytoplanktons (i Hedwigia XLVI). A. Mentz & C. H. Ostenfeld, Billeder af Nordens Flora med Text (Kbhvn. & Stockholm), 1901—07). F. Børgesen: a) Note om the question wheter Alaria esculenta sheds its lamina periodically or not (Botan. Tidsskr. XXVIII). b) An ecological and systematic account of the Caulerps of the Danish West Indies (Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Skrifter, 7. Række. Naturv.-mathem. Afd. IV. 5. København 1907). Ove Paulsen: a) Lieutenant Olufsens second Pamir Expedition. Plants collected. V. VI. VII. (Botan. Tidsskr. XXVIII); se under »Arbejder fra Botanisk Have«. b) Peridiales i Meddel. Komm. Havundersøgelser.

3. Det zoologiske Museum 1907.

Første Afdeling.

(Professor, Dr. Hector Jungersen).

I. Bestyreren har bestemt og indordnet de indkomne Padder og bestemt en Del af de indkomne Krybdyr og Fiske, besørget Afdelingens Korrespondance med Ind- og Udlænd og det bibliothekariske Arbejde.

Viceinspektør Winge har 1) ført Afdelingens Dagbøger og bestemt og indordnet de indkomne Pattedyr, Fugle (undtagen de islandske, der ere varetagne af Mag. sc. R. Hørring) og Krybdyr (undtagen Slangere) og 2) fortsat Gjennemgangen af Gumlere fra Lagoa Santa. Udkommet er: Aarsberetningen om danske Fugle i 1906, i Vidensk. Medd. for 1907, Fortegnelse over Danmarks Fugle og et Stykke om dræbte Rovfugle fra en lille dansk Ø, i Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift.

Cand. mag. Ad. Jensen har 1) bestemt og ordnet de indkomne Fiske og Slinger, 2) arbejdet med Bestemmelsen af Museets og de paa „Thor“s Togter indsamlede Fiskeunger.

II. Igjen iaar skyldes Afdelingens største Tilvæxt af nordiske Dyr Magister R. Hørring's Indsamlinger paa Island; Udbyttet var 433 Fugle-Skind, 94 Fugle, mest Unger og Fostre, i Formalin, 52 Skeletter af Fugle, en Del Mave-Indhold af Fugle, 6 Skovmus og 2 Husmus i Spiritus, 3 Skind af Fjeldræv, 5 Hovedskaller af Faar og forskjelligt andet, alt varetaget paa samme udmærkede Maade som de tidligere Sendinger. Fra Amherst College, Mass., Prof. Loomis, tilbyttedes en Samling nordamerikanske tertiære Hvirveldyr, mest Pattedyr, 63 Numre, de fleste bestemte til Art; Samlingen var særdeles velkommen for Museet, der hidtil saa godt som helt havde savnet de paagjeldende Former. Paa meget billige Vilkaar, og ved Bevilling fra Universitetet (1200 Kr.), kjøbtes af Cand. pharm. Vorbeck en stor Samling Skind af Fugle og Pattedyr fra Ecuador, foruden en Del Hovedskaller af Pattedyr; Fortegnelse over hele Indholdet foreligger ikke endnu; kun Kolibrierne ere hidtil bestemte; de vare 822 Stkr. af 66 Arter, af hvilke 36 vare nye for Museet. En værdifuld Gave var et Skelet af Sejshvalen, *Balænoptera borealis*, skjænket af Konsul, Apotheker Finsen i Thorshavn; Arten fandtes ikke hidtil i Museet. Fra Zoologisk Have er modtaget følgende i Haven døde Dyr: 19 Pattedyr: *Coelogenys paca*, *Sphingurus prehensilis*, *Macacus cynomolgus* & var. *aureus*, *Cynocephalus mormon* Han og Hun, *Midas oedipus* 2 Stkr., *Sciurus plantani*, *Lemur catta*, *Trichurus vulpinus*, *Macacus maurus*, *Macacus sylvanus*, *Simia troglodytes*, *Canis lupus albus*, *Simia gorilla* (dog Ørene afskaarne), *Subulo simplicicornis*, *Cercopithecus patas*, *Equus burchelli*; 16 Fugle: Bastard af *Phasianus colchicus* og *Euplocamus lineatus*, *Cygnus nigricollis*, *Ortalis ruficauda*, *Gymnorhina tibicen*, *Tanagra fastosa*, *Oreortyx pictus*, *Cygnus atratus*, *Picus martius*, *Cissa chinensis*, *Trichoglossus garrulus*, *Tanagra bonariensis* 2 Stkr., *Glaucidium passerinum*, *Buceros erythrorhynchus*, *Parus varius*, Dununge af *Spheniscus demersus*; 1 Slange: *Lachesis* sp. Af de Fugle, der ere indsendte fra Fyrene, ere 286 benyttede paa Museet.

Fra Etatsraadinde Lausen modtoges et Billede af Dr. Valdemar Lausen, der nu, ligesom det ifjor modtagne Billede af P. V. Lund, er indrammet og ophængt i den palæontologiske Samling.

Gaver ere desuden modtagne fra Mag. sc. R. Hørring (en større Mængde danske Fugle, tildels skindlagte af ham selv, deriblandt Rækker af Spurve og andre Arter fra forskjellige Aarstider; flere Skeletter af Fugle og Smaapattedyr), Konserv. Scheel (3 Fostre af *Canis vulpes*, 8 Smaapattedyr fra Langeland, 6 unge *Circus cineraceus*), Consul missus Th. Raaschou (20 Fugle-Skind fra Hainan af 13 Arter), Dr. C. G. Joh. Petersen (en *Mustelus vulgaris*, 15 *Syngnathus rostellatus*, 2 *Chimæra monstrosa*, 2 *Raja lintea*, 2 *Macrurus rupestris*, en *Argentina silus*, alle fra danske Farvande, 417 Par Fødder af 7 Arter Rovfugle dræbte for Skydepenge for et Jagtselskab paa Anholt, mest i Foraaret 1907), Cand. mag. Ad. Jensen (Hovedskal af *Procyon cancrivorus*), Mag. sc. Hj. Jensen (en *Megalophrys montana*), Kassekontrolør Bangert (foruden 7 Æg af *Lacerta agilis* nogle Skind af Paradisfugle og to sjældne Insektædere i Spiritus:

Uropsilus soricipes og *Anurosorex squamipes*, som han havde tilbyttet fra Museet i Paris, og en Del Knogler af tertiære Hovdyr fra Pikermi, tilbyttede fra Museet i Athen), Architect Hagerup (en *Vesperugo noctula* fra Kolding), Mag. sc. H. Winge (et Par danske Fugle, nogle *Vesperugo discolor* fra Kbhvn., en *Phalaropus fulicarius* fra Myggenæs), Fiskehandler Simon Sørensen (en *Malacocephalus lævis* fra Skagen), Fuldm. E. Lehn Schiøler (en *Lepus variabilis* sendt fra Rusland og en *Columba palumbus*), Mejeriejer Olsen (en indtørret *Chlamyphorus truncatus*), Nationalmuseet (en meget stor Samling Knogler, 10 Pakkasser, fra ældre Stenalderes Køkkenmødding ved Godsted paa Lolland, indeholdende Levninger af 19 Arter), Oberstinde Thestrup (7 Smaafugle, døde i Bur), Oberstinde Volqvartz (4 Fugle, døde i Bur, mest Papegøjer), Forpagter A. Valentiner (flere danske Fugle), Assistent i Finansministeriet A. Koefoed (en Rede af *Loxia curvirostra* fra Nyhøgn, Esrom), Dr. A. C. Johansen (en *Merluccius vulgaris*, en *Molva abyssorum* og 3 unge *Chimæra monstrosa*), Forpagter Christiani (nogle danske Smaapattedyr), Kolonibestyrelse Koch (Skind af *Actitis macularia* og *Larus roseus* fra Grønland, den første ny for den grønlandske Liste), Læge M. C. Wegge (en Del danske mosefundne Levninger af tamt Svin, Raadyr og Elsdyr og Hovedskal af Elsdyr fra Sverig), Hr. Niels Mikkelsen (en mosefunden Hestekjæbe), Fyrmester Hansen (en jordfunden Kindtand af Hest fra Samsø og en Samling Maage-Æg fra Sprogø), Frk. A. Rostrup (en mosefunden Underkjæbe af *Castor fiber*), Mag. sc. R. Stamm (flere danske Fugle), Grosserer Stephensen (Skind af *Geronticus hagedash*), Hr. Hauschild (*Peromeles gunnii*, *Nyctophilus timorensis* og 2 australske Padde i Spiritus) (*Hyla aurea* og *Limnodynastes dorsalis*), Læge J. Collin (flere danske Fugle), Mag. sc. N. Hartz (jordfundne Skeletdele af *Canis familiaris* og Prøver af Gjødning af *Lagomys* fra Nutid og ? Fortid), Førstelærer Henr. Jørgensen (to *Rana agilis* fra Endelave), Politibetjent Dam (2 *Machetes pugnax* og et kugleformet Høse-Æg), Fisker Simon Fold (en *Rhina squatina*), Assistent Nielsen (en *Crossopus fodiens* fra Vejle), Læge Kaaber (en *Rana agilis* fra Taasinge), Dr. Johs. Schmidt (flere danske Fiske), Konsul Gad (Unger af *Hypothyris azurea*, 3 Slanger), Frk. Emma Hammer (en grønlandsk *Cannabina linaria*, død i Bur), Vognmand Herskind (en jordfunden Hovedskal af *Phocæna communis*), Hr. J. Fr. Ilving (en *Vesperugo serotinus* fra Odense), Prof. Vald. Schmidt (nogle Heste-Knogler fra Solutré), Kolonibestyrelse Harries (en *Otus brachyotus* fra Grønland), Styrmand Christiani (en *Sciurus plantani*), Prof. Lønberg (10 Arter antarktiske Fiske), Kolonibestyrelse Baumann (3 grønlandske Fiske), Studiesamlingen (et Skind af *Spermophilus altaicus*, 2 Skind og 2 Hovedskaller af *Felis catus fera* og et Skind af et stort Foster af *Balænoptera musculus*), Mag. sc. Galløe (nogle Fiske hjembragte fra hans Togt med „Beskytteren“), Stud. mag. Ferdinandsen (Stykke af et mosefundet Skjold af *Emys orbicularis*), Stud. polyt. Arne Kapel (2 udstoppede *Mus musculus*), fhv. Borgmester Clausen (et lille Fiske-Skelet i Moler), Dr. O. Helms (30 grønlandske Fugle-Skind), Lærer L. Jensen (nogle mosefundne Knogler af *Bos taurus urus* fra Kongsted ved Rønnede), Fiskeri-Inspektør Chr. Løfting (Chorda-Udfyldninger af Haj-Hvirvler fra tertiære Lag ved Gram), Fisker P. Villumsen (en ualmindelig stor *Trachinus draco*), Formand Hansen (en *Arvicola amphibius*), Strandkontrolør Serène d'Acqueria (en *Circus cyaneus*), Adjunkt B. Sæ-

mundsson (5 islandske Fiske af 2 Arter), Kolonibestyrelser Kraul (4 Arter grønlandske Fiske, deriblandt *Raja hyperborea*, ny for Grønland), Mag. W. Thalbitzer og Kolonibestyrelser Johan Petersen (5 Fiske fra Angmagalik), Konsul Riise (Skelet af en Hammerhaj), Frk. Þórunn Jónsson (35 Skind af islandske Fugle).

Ved Bytte og Kjøb er tilkommet 2 fuldstændige Sæt Øreben af *Balænoptera musculus*, 12 *Vesperugo discolor* fra Kbhvn., en *Rhacophorus dennysii*, 3 Krybdyr og 5 *Flagermus* i Spiritus fra Argentina; 26 Fugle-Skind fra Argentina, af 21 Arter, de 10 nye for Museet; 30 Hovedskaller af 6 Arter danske Pattedyr, 3 Præparater af Maver af *Phocæna communis*, to sjællandske Harer, 16 udstoppede Smaapattedyr fra Ribe, 60 Hovedskaller af 13 Arter grønlandske Fugle og 3 Hovedskaller af grønlandske Pattedyr, Skind med tilhørende Hovedskaller af *Leptonychotes weddellii* og *Ogmorhinus leptonyx*, et Skind af *Cystophora cristata*, 12 islandske Fugle-Skind.

III. Opstillet er: I Pattedyr-Samlingen: 19 udstoppede (deriblandt *Cynocephalus mormon* ♂, en hvid *Canis lupus*, *Leptonychotes weddellii*, *Ogmorhinus leptonyx*, stort Foster af *Balænoptera musculus*), 7 i Spiritus, 11 Hovedskaller (deriblandt *Balænoptera borealis*). I Fugle-Samlingen: 6 udstoppede. I Krybdyr-Samlingen: 3 i Spiritus. I Padde-Samlingen: 4 i Spiritus. I Fiske-Samlingen: 2 udstoppede, 14 i Spiritus og en Forstening. Foretagender, der have været af stor Betydning for Afdelingen og medført et ikke ringe Ordnings-Arbejde, er: Hval-Kjelderens Istandsættelse og Indrettelsen af to nye Værelser paa Museets Loft til at optage Dele af Skind-Samlingen og Samlingen af Pattedyr i Spiritus.

IV. Paa Museets Aabningsdage har det været besøgt af 76,415 Mennesker. Af Adgangskort til Studerende, Lærere og Kunstnere er udstedt 68. Afdelingens Samlinger have været benyttede af følgende Udlændinge: Mr. Gerrit S. Miller, Dr. Japha, Hofrat Dr. Steindachner.

Anden Afdeling.

Den om denne Afdeling af Museumsinspektør Levinsøn afgivne Beretning findes under de Moltkeske Afdelinger.

Tredje Afdeling.

(Museumsinspektør, Dr. Fr. Meinert.)*)

I. Insekterne.

A. Generalsamlingen. 1) Arbejdet med den tidligere Generalsamlings Forening med den Westermannske Samling er fortsat. Sammenstillet er: Carabslægterne fra *Harpalus* til *Steropus* (Bøving) og en Snes Skuffer med Pentatomidæ (Schlick). 2) Sommerfuglene i Sehestedt og Tønder-Lunds Samling er opstillet i et nyt Skab (21 Skuffer), og en Fortegnelse er optaget over dem (Bestyreren). 3) En Del præparerede Sommerfuglelarver er indstukne i Larvesamlingen.

B. Den danske Samling. Curculioniderne fra den Løvendalske Samling er blevet ometiketterede og indstukne i Museets gamle Samling (Schlick).

*) Beretningen er afgivet af Assistent, Dr. phil. A. G. Bøving paa Dr. Meinerts Vegne.

II. *Edderkopperne.*

Intet at bemærke.

III. *Krebsdyrene.*

1) Af 6 gennemgaaende store Bundprøver, som Museet har modtaget af Dr. C. G. Johs. Petersen, og som er samlede af Dr. Johs. Schmidt i Skagerak i Fiskeri-Undersøgelser-Skibet „Thor“ i 1907, er der udsorteret en betydelig Mængde Krebsdyr og Pycnogonider, af hvilke ikke blot Arter, men tillige enkelte Slægter er ny for den danske Fauna (H. J. Hansen).

2) Udpillet af Bundmaterialet fra Singapore (af to fra Konsul Sven Gad modtagne Sendinger af Havdyr) et ret betydeligt Materiale af væsentlig smaa til meget smaa Krebsdyr og nogle Pycnogonider. Af Amfipoder var der et særlig stort Materiale, og det vigtigste deraf var en Del Arter af tildels yderlig smaa Capreller og nogle diminutive Arter af Gammarider (Sens. lat.). Af andre værdifulde Sager kan fremhæves flere Arter af Pycnogonider og af Familjen Apseudidæ. En Række af Arterne er ny for Afdelingen, og mange er sikkert ny for Videnskaben (H. J. Hansen).

Gaver og Forøgelser. Inspektør Faye: Tre Kasser med vestindiske Leddyr; Mag. scient. Hørring: tre Kasser med islandske Insekter. — Hr. Poul Sørensen: Oedipoda tuberculata; Lærer Carl Larsen: Leucorrhinia caudalis 2 ♀ ny for Afd. og adskillige andre danske Libellulider. — Forstander Brieghel-Høm: Coccus lacca paa Grenstykker. — Cand. Schlick: den mørktplettede Myrmeleon formicarius; Magister Stamm: Larver til Myrmeleon formicarius (?) fra Øland. — Maleren Joakim Skovgaard: mange prægtige Insekter, især Biller og Sommerfugle fra Java og Siam. — Brygger Joh. P. Johansen: 30 forskellige Arter danske Billelarver; Cand. Schlick: 3 Larver af Amara acuminata (ny for Samlingen) og 3 Larver samt en klækket Imago af Hypera arundinis; Lærer Espen Petersen: 2 danske Larver af Lucanus cervus; tilbyttet hos Lærer C. Larsen: 2 Larver, 2 Larvehude og 4 Pupper af Notoxus monoceros (ny for Samlingen); tilbyttet hos Ingenieur B. Rye: 2 Larver af Hypulus quercinus; tilbyttet hos Bogtrykker Rosenberg: hans værdifulde Larvesamling, 209 forskellige ved Klækning artsbestemte danske Billelarver, af hvilke 46 Arter er nye for Afd.; Dr. Bøving: Larver til 15 forskellige danske Donaciinarter; deriblandt er 12 Typer for Beskrivelserne i „Donaciinl. Naturhist.“ (se nedenf.); tilbyttet hos Dr. Trädgård: 1 Stk. af den af ham nybeskrevne, termitofile Termitomimus endtendveniensis Trdg. (Cotype!); Rentier Hauschild: over 900 for Afdelingen nye Slægter og Arter af eksotiske Scarabæer, Chrysomelider og Caraber (som ringe Vederlag er afgivet c. 200 forskellige Stkr. Biller af Museets eksotiske Doubletter); cand. Schlick: 3 Arter Dendroctonus (fra Dr. Hopkins, Washington); Agent Vald. Nielsen: en Carabus violaceus med Svampen Cordiceps sp. — Cand. jur. J. C. Nielsen: 3 Rørglas med danske Arter af Hymnopteren Dryinus' Larver paa Cicader og 4 Eks. ♂ og ♀ af Elis sp. fra Argentina; Fabrikant Dohlmann: Microgaster ocellata, Ophion luteus, Ichneumonenes, klækkede af Sommerfugle. — Fuldmægtig Winge: Larve til Orgygia antiqua; Proprietær Weis: Microdonta bicoloria (1 Stk., nyt for Afd.). — Lærer Espen Petersen: 12 artsbestemte danske Trichopterlarver (nye for Afd.);

27 artsbestemte danske Trichopterer og Psocider (alle nye for Afd.). — Cand. Schlick: 1 Stk. *Ænigmatias blattoides* Mein. fra en Tue af *Lasius nigra*; Hr. Espen Petersen: Faarebremse (Imago); Dr. phil H. J. Hansen: En Kasse forskellige Flueformer og Fluepupper; Fabrikant Dohlmann: *Tachina*-former (klækkede); cand. jur. J. C. Nielsen: *Gastrus* equilarver paa Spiserør. — Tilbyttet hos cand. mag. C. With: 41 forskellige Slægter og Arter af Chernetider; Naturaliehandler H. P. Hansen: *Ixodes* fra Halsen af *Turdus pilaris*. — B. Sæmundssen: *Coronula reginæ* Darw. af *Megaptera boops* (ved cand. mag. Adolf S. Jensen); Konsul Sven Gad: Bundmateriale fra Singapore med mange smaa og meget smaa Krebsdyr og Pycnogonider.

Som Gengæld for tilbyttede Sager er afgivet:

- 1) Til Dr. Trädgård: 2 Stk. *Corotoca Melantho* Schiö;
- 2) til Ingenieur B. Rye: 2 Stk. *Diacromus germanus*;
- 3) til Rentier Hauschild: c. 200 eksotiske Biller;
- 4) til Lærer Larsen: 20 danske Billearter;
- 5) til Bogtrykker E. Rosenberg: 33 sjældne eller ret sjældne danske Billearter (Imagines) og
- 6) til cand. mag. C. With: 58 forskellige Arter Chernetider.

Udlaant Materiale modtaget tilbage: 1) Fra Dr. Bergroth (Dulut, Minnesota) de i April 1893 til ham afsendte Hemipterer fra Dr. Meinerts Indsamlinger 1891 i Venezuela, 2) fra Lærer Espen Petersen (Silkeborg): Afdelingens danske Trichopterær og Psocider, som han har haft til Bestemmelse, 3) forskellige sjældne Stahpyliner fra Danmark, som Brygger Joh. P. Johansen (Hillerød) har haft til Hjælp ved Udarbejdelsen af sine Bestemmelsestabeller over danske Staphyliner, 4) fra Dr. W. T. Calman (British Mus.) 28 Arter Cumaceer (Halvdelen af det ham udlaante Materiale), 5) forskellige paa kortere Tid udlaante Insektformer, som har været benyttede til Afbildninger dels i „Danmarks Fauna, udg. af Naturh. Foren.“ dels i „Vilh. Balslev og P. Andersen, Zoologi for Mellemskolen“.

Afd. har været besøgt af tre udenlandske Entomologer: 1) Monsieur Delcourt fra Prof. Giard's Laboratorium, Paris, 2) Dr. Marshall fra Oxford og 3) Dr. R. Shelford fra Oxford.

Endvidere har Afd. bistaaet Dr. Gilbert Arrow v. British Mus. nat. Hist. ved at tilsende ham Tegninger og Beskrivelser af 3 fabriciiske, hidtil upaaagtede Scarabætyper. — Til Lærer Espen Petersen er udlaant et Mikroskop og tillige Literatur for Afd.s Bibliotek. Ligeledes er der afsendt megen Literatur til Brygger Joh. P. Johansen i Hillerød, og endelig har adskillige københavnske Zoologer og Redaktionen af „Danmarks Fauna“ fra Tid til anden benyttet Afdelingens Bibliotek i ret betydelig Grad.

Paa Afdelingens Materiale er helt eller delvis baseret følgende Arbejder:

- 1) Th. Becker: Beschreib v. 3 neuen Dipt. aus Ost-Grönland; 4 Sider i „Meddelel. om Grönl.“. Vol. 29. (Hertil har Afd. Typerne).
- 2) A. G. Bøving: Bidrag til Kundskaben om Donaciinlarvernes Naturhist., Hagerups Forlag. 263 Sider, Figurer i Teksten og 7 Tavler i Oktav. (Afd. har Typerne).

3) A. G. Bøving: Om Paussiderne og Larven til Paussus Kannegieteri. Wasm. 27. Sider, Figurer i Teksten og 1 Tavle i Oktav i „Vid. Medd. nat. Foren. 1907“.

(Typen for Larvebeskrivelsen findes i Afd.).

4) W. T. Calman: On new or rare Crustacea of the order Cumacea from the collection of the Copenhagen Museum. Part I. 58 Sider, 9 Tavler i Kvart i „Transact. Zool. Soc. London“. Vol. 18.

(28 Arter Cumaceer beskrevet og afbildet; 24 af disse er nye; Afd. har Typerne).

5) Will. Lundbeck: Diptera Danica, genera and species of flies hitherto found in Denmark. Part. I. Gads Forlag, 166 Sider, 47 Fig. i Teksten.

6) J. C. Nielsen: The Insects of East-Greenland. 47 Sider i „Medd. om Grønland“. Vol. 29.

(Heri beskrevet to nye Hvepseformer; Afd. har Typerne).

7) J. C. Nielsen: Gravehvepse og Gedehamse; Danmarks Fauna. 86 Sider, 52 Fig. (Gads Forlag).

8) Espen Petersen: Trichoptera Daniae. 24 Sider i „Entom. Medd. II. R. III. Bd.“.

9) O. M. Reuter: Capsidæ in Venezuela a. D : o. D : re Fr. Meinert collectæ. 39 Sider, 1 Tavle i „Øfvers. af Finska Vetensk.-Societet. Förhandl. Vol. 47“.

(Heri beskrevet 19 nye Arter. hvortil Afd. har Typerne).

10) B. Rye: Fortegnelse over Danmarks Biller. 166 Sider, udgivet af „Entomol. Foren.“

Afdelingens Bibliotek er blevet meget forøget, dels og især ved Gaver fra Etatsraad Jonas Collin's, Professor, Dr. Chr. Lützens og Dr. phil. Meinerts Privatsamlinger, dels ved Bytning og ret betydelige Bogkøb. Hele Biblioteket er blevet ordnet, Dubletter udskilte; Tidsskrifter supplerede med manglende Bind, mange Bøger er blevet indbundne; et enkelt Tidsskrift, det nu afsluttede „Entomologische Nachrichten“ paa 26 Bd. (1875—1900) er anskaffet; alle indbundne Bøger er skilt ud fra Hefter og uindbundne Bøger og omstillede i systematisk Orden; en stor ny Reol er købt, og Afdelingens mange Særtryk er blevet ordnede og lagte i dertil anskaffede Mapper.

De Moltkeske Afdelinger.

Studie- og Undervisningssamlingen.

(Professor, Dr. Hector Jungersen).

Bestyreren har fortsat den i forrige Aars Efteraarshalvaar begyndte Gennemgang for videregaaende naturhistoriske Studerende af Hvirveldyrene, 3 Timer ugentlig i Forelæsninger og Eksaminatorier. I Foraarshalvaaret blev gennemgaaet: Benfiskene (systematisk Oversigt), Padderne og af Krybdyrene Øglerne, væsentlig gennem Forelæsninger (23—15 Tilhørere); i Efteraarshalvaaret fortsattes med Forelæsninger over Øglerne (systematisk Oversigt), Slanger, Skildpadder og Krokodiler samt Fuglenes

Bygning; eksaminatorisk blev Strudse, Tinamuer, Høns- og Svømmefugle gennemgaaede (24—21 Tilhørere).

I begge Halvaar er afholdt et praktisk—zoologisk Kursus, med Assistance af Dr. Mortensen, 2 Dage om Ugen i 2 sammenhængende Timer (10 Deltagere i Foraarshalvaaret, 11 i Efteraarshalvaaret); i første Halvaar blev gennemgaaede *Rana*, *Bufo*, Larven af *Rana esculenta*, *Salamandra maculosa*, *Columba domestica*; i andet Halvaar *Emys orbicularis*, *Lacerta viridis* og *Tropidonotus natrix*.

Studiesamlingen har været benyttet af 14 videregaaende Studerende i første, 18 i andet Halvaar. Vejledning gaves foruden af Bestyreren af Cand. mag. Ad. Jensen og Dr. Mortensen. Cand. mag. Ad. Jensen har i 4 ugentlige Timer ved eksaminatorisk Gennemgang givet et Overblik over Dyreriget for de yngre naturhistoriske Studerende (9 Deltagere i første, 13 i andet Halvaar). Som i tidligere Aar har Studiesamlingen været benyttet af Dr. W. Sørensen til Statens Lærerkursus og Feriekursus; endvidere af Cand. mag. Ad. Jensen og Dr. phil. Bøving til et Kursus for Faglærerinder. Som sædvanlig har der været Arbejdsplads til videnskabelige Arbejder af Cand. mag. Ad. Jensen og Dr. Mortensen.

I første Halvaar benyttedes Lokaler i Stuetagen tillige af Matematisk Forenings Laboratorium.

Samlingen er i Aarets Løb bleven forøget med ca. 30 Præparater, de fleste af Hvirveldyr. Særlig kan nævnes en *Lachesis lanceolatus* fra Martinique med en slugt Due i Maven, Lungepræparater af Snog og Kvælerslange, en australsk Kæmperegnorm, Kranie af en Bardehval (af et næsten fuldbaarent Foster, ca. 11 Fod langt, af *Balænoptera musculus* fra Shetlandsøerne), Bardeanlæg af samme, Tunge m. m., Hoved med Luftrør og Lunger af Marsvin (*Phocæna bommunis*), Mus med Sandlopper (*Rhynchoprion penetrans*) fra Ecuador.

Gaver er modtagne fra: Urmager Hj. Ussing, Randers (en opstillet Serie af Udviklingsstadier fra Æg til udvokset Insekt af *Bacillus rossii*); Distriktslæge, Dr. med. Ditlevsen, Lyngby (en Samling *Bothriocephalus latus*, fra en finsk Patient, konserverede paa forskellig Maade); Bestyreren (*Cyprinodon calaritanus* ♂ og ♀ fra Zaule ved Triest); Magister R. H. Stamm (Æggekapsler af *Rhynchelmis*); Partikulier Hauschild (Kæmperegnorm fra Gippssland, Victoria); Cand. Vorbeck (Mus med Sandlopper paa Lemmer og Hale, Ecuador); Fisker Villumsen, Snekkersten (en Samling Fiske: Lampret, Panserkul, Fjæsing, Kuurhane, Fløjfsk ♂, ♀); Grosserer Bernt Nielsen (en Flodlampret).

Samlingen af mikroskopiske Præparater til Undervisningsbrug er bleven forøget med følgende af Dr. Mortensen forfærdigede Præparater: forskellige Foraminiferer, *Gypsina* (Tværnsnit); Hydroid i Færd med at sluge en Rundorm; Larver af en polyclad Turbellarie og Ophiur; Serie af Unger af *Asterias rubens*; *Rhabdonema nigrovenosum*; *Cucullanus microcephalus*; forskellige Copepoder; Leucifer; Larver af *Sergestes*; *Scolopendrella*; Unge af *Lithobius*; *Sminthurus* og forskellige Podurer; *Glyciphagus domesticus*, *Gamasus* og forskellige andre Midder.

Den i tidligere Aarsberetninger omtalte Omordning af Spiritussamlingen i Rørglas er afsluttet, men Ændringen af dens Etikettering endnu ikke fuldført.

Af Forelæsningstavler er anskaffet et Sæt af 8 af de af Dr. Pfurtscheller udgivne fortrinlige Tavler samt udført 5 originale.

Bogsamlingen er bleven forøget med: Nordisches Plankton, 6te Hefte; Jungersen: Danmarks Krybdyr og Padder; J. C. Nielsen: Danmarks Gravehvepse og Gedehamse; Lilljeborg: Skandinaviens Fiskar (1.—3. Bd.); Rye: Fortegnelse over Danmarks Biller; Ad. Jensen: Afslutningen af Fiskene, 12. Hefte af Zoologia Danica (Gave fra Udgiveren, Dr. H. J. Hansen) Ditlevsen: Grundtræk af Menneskets Histologi (Gave fra Forfatteren).

Bestyreren har offentliggjort ovennævnte Skrift: Krybdyr og Padder, som en af de illustrerede Haandbøger over den danske Dyreverden, der med Statens Understøttelse udgives af Naturhistorisk Forening; endvidere en Afhandling om den antarktiske Pennatulide Umbellula carpenteri som Del af Værket: Expédition Antarctique Belge. Résultats du Voyage du S. Y. Belgica en 1897—99. Anvers.

Bløddyr-, Straaledyr- og Ormesamlingen.

(Museumsinspektør Levinsen.)

Forøgelse af Samlingen: Den betydeligste Forøgelse, som Afdelingen har modtaget i Aarets Løb, skyldes Konsul S. Gad i Singapore, som har indsendt 4 Kasser og 3 Zinkspande fyldte med forskellige Dyreformer. Hovedmassen af disse Indsamlinger bestaar af Svampe, men der findes tillige talrige Octactinier, Goplepolyper og Bryozoa. Echinodermerne ere overvejende repræsenterede af Antedon og Echinometra-Former. Et Antal Echinodermer, hørende til alle Ordener ere erhvervede ved Bytning med Harvard College (45 Arter) og med det zoologiske Museum i Strassburg, Prof. Döderlein (3 Arter), og Magister Hørring har ved Myvaten og paa andre islandske Localiteter indsamlet et betydeligt Antal Ferskvandssnegle i Spiritus. Dr. phil. C. G. Joh. Petersen har skænket Afdelingen nogle Bundprøver fra Skagerak, tildels fra meget dybt Vand, skrabede fra „Thor“ af Dr. Johs. Schmidt og indeholdende et betydeligt Antal smaa Molluskformer. Endvidere en Samling forskellige Dyreformer fra Skagerak, hvoriblandt Kophobelemnon stelliferum, indsamlede paa „Thor“ af Dr. Johs. Schmidt. Bidrag skyldes endvidere Professor D. Rosa, Florents (to Tomopteris-Arter), Mag. Stamm (et Antal smukt præparerede Hydroider, Søpunge og Svampe fra Middelfart), Kaptain Ørsted (nogle Glas med Hydroider og Bryozoa fra Kabler i Nordsøen), Cand. mag. Børup (de af ham under hans Togt med „Beskytteren“ ved Færøerne og Island gjorde Indsamlinger), Fiskeriinspektør Løfting (en Samling smukke Muslinge- og Snegleskaller fra tertiært Ler ved Gram i Sønderjylland), Adjunkt Sæmundsen, Reykjavik (Skaller af Zirphæa fra S. V. Island), Mag. Thalbitzer (forskellige Dyreformer fra Anamagsalik i Østgrønland, Dr. phil. Grønwall (Snegle og Muslingskaller fra Rimouski, Sydsiden af St. Lawrence Floden), P. L. Miller i Williamstown, Adelaide (et Antal smukke Snegle og Muslingskaller fra Australien), Prof. Blochmann i Tübingen (2 Expl. af den smukke Brachiopod Laqueus rubellus), Hr. Willey i Columbo (et Antal Regnorme), Konservator Hansen i Herning (et Antal Indvoldsorme fra Fugle), Viceinspektør Winge (nogle Ascarider fra Praticola rubetra), Mag. E. Koefoed (et Antal arktiske Svampe indsamlede paa Prindsen af Orleans arktiske Expedition med „Belgica“

1905), Partikulier Hauschild (et Exemplar af en Kæmperegnorm, *Megasclex* sp. fra Victoria), Mag. Raunkiær (Landsnegle fra de vestindiske Øer), H. E. Vorbeck (Landsnegle fra Equador).

Videnskabeligt, Bestemmelses- og Ordningsarbejde. Bestyreren har fortsat sine Studier saavel af de recente som af de fossile Bryozoaer, og under hans Vejledning har Cand. mag. Sørensen-Vang begyndt en Udsortering, foreløbig af de lettest kendelige og almindeligste Arter af danske Kridtbryozoaer. Af de ca. 40 danske Localiteter, fra hvilke Afdelingen besidder Materiale af disse Former, ere 14 gennemgaaede paa nævnte Maade. Afdelingens malakologiske Assistent, Hr. Cand. mag. A. S. Jensen har fortsat sit Arbejde med at bestemme og ordne de i de senere Aar indkomne store Samlinger af Mollusker fra Færøerne, Island og Grønland, derunder indbefattet de af ham i Aaret 1906 foretagne Indsamlinger i Vest-Grønland. Afdelingens anden Assistent, Hr. Mag. sc. W. Lundbeck har fortsat sin Bearbejdelse af de arktiske Svampe, særlig af Ingolf-Expeditionens Materiale, og der er nu bestemt og bearbejdet over Halvdelen af Desmacidoniderne. Katalogiseringen er fortsat, og nyt Materiale er foreløbig bestemt og indordnet. Manuskript og Tegninger til en større Del af Part 3 af Ingolf-Arbejdet er fuldført. Dr. phil. Th. Mortensen har tilendebragt Bearbejdelsen af Ingolf-Expeditionens Echinider, og hele Museets Materiale af de i Part II af dette videnskabelige Arbejde behandlede Afdelinger (Meridosternata og en større Del af Amphisternata) er bearbejdet og ordnet. Ordningen af de irregulære Echinider er tilendebragt og en Ordning af de regulære paabegyndt. Afdelingens Medhjælper Fagerstrøm har overvejende været beskæftiget med Sorteringsarbejde.

Da Samlingerne af tørrede Echinider, navnlig af de mere skrøbelige Spatangider paa forskellig Maade lider for meget ved, som hidtil at gemmes i aabne Æsker, har Afdelingen begyndt at erstatte disse med lukkede, med Glaslaag forsynede. Paa Grund af den store Udgift er dog hidtil kun de mere skrøbelige irregulære Echinider blevne beskyttede paa denne Maade.

I Aarets Løb har to fremmede Videnskabsmænd laant Materiale til deres Studier, nemlig Dr. Augener, Göttingen (nogle nordiske Børsteorme) og Stud. L. Müller, Berlin (Exemplarer af en *Crania* Art).

Baseret paa Afdelingens Materiale er følgende to Arbejder: Dr. Th. Mortensen *Echinoida* (II). *The Danish Ingolf-Expedition 1907* og G. M. R. Levinsen, *Sur la Régénération totale des Bryozoaires*, Overs. K. D. Vidensk. Selskabs Forhandlinger 1907.

4. Laboratoriet for Histologi og Embryologi i 1907.

(Leder: Professor, Dr. H. Jungersen.)

I Foraarshalvaaret afholdtes et praktisk Kursus i mikropopisk Teknik, 2 Dage om Ugen i 3 sammenhængende Timer. Antallet af Deltagere var 6, det største Antal, der overhovedet af Hensyn til det ret knappe Udstyr med Instrumenter samtidig kan arbejde i Laboratoriet. I Efteraarshalvaaret paabegyndtes det sædvanlige Kursus i Histologi, de 22 Deltagere fordeltes i 2 Hold, hvert med 3 sammenhængende, ugentlige Timer.

Udenfor disse Kursus har i Foraaret en ældre Zoolog haft Lejlighed til at sætte sig ind i den mikroskopiske Teknik, ligesom i Efteraaret 3 yngre Zoologer have fundet Arbejdsplads paa Laboratoriet.

Den histologiske Præparatsamling er i Aarets Løb bleven forøget med 189 Præparater, der næsten udelukkende skyldes Assistenten, Mag. sc. R. H. Stamm; denne Samling tæller saaledes nu ialt 1048 Glas.

I den embryologiske Samling er den paabegyndte Revision af det ældre Materiale tilendebragt; der findes ialt 143 brugelige Præparater, et Stof, der dog langtfra er tilstrækkeligt til et selv ganske elementært Kursus for de naturhistoriske Studerende. Et Skridt henimod en Forbedring af dette Forhold er dog allerede gjort, idet Assistenten i Løbet af Sommerferien har skaffet tilveje et fortræffeligt Materiale af Kyllingens Udvikling, bestaaende i over 150 Kimskeer og spæde Kyllinger; hidtil har dog dette, tillige med adskilligt andet ny erhvervet embryologisk Materiale, af Mangel paa Tid maattet henlægges til senere Bearbejdelse.

Haandbibliotheket er ved Køb blevet forøget med: Zoologischer Jahresbericht, 1905 og 1906; Anatomischer Anzeiger XXIX og XXX; Zeitschrift für wiss. Mikroskopie, XXIII; Opperl: Vergleichende mikroskopische Anatomie III—VI; Braun: Entwicklung des Wellenpapageis; Vignon: Les épithéliums, samt 9 Særtryk af mindre Omfang. Fra Zoologisk Museums Bibliothek er modtaget omtrent 50 Særtryk eller Bøger, i Bytte for hvilke er afgivet et lignende Antal for Laboratoriet betydningsløse Værker. Den kritiske Ordning af den hele, anselige Samling er i Aarets Løb skredet godt fremad; fremdeles er det lykkedes at faa Raad til at lade 25 Bind indbinde. Endelig er Muligheden for en virkelig tilfredsstillende Opbevaring af Bøgerne iaar bleven virkeliggjort, idet der paa Finansloven ekstraordinært er bevilliget en Sum af 750 Kr. til Inventar i Laboratoriets Bibliotheksværelse; da imidlertid denne Bevilling ved Aarets Slutning endnu ikke var opbrugt, skal den nærmere Beretning herom dog opsættes til næste Aar.

Den Laboratoriet tilhørende Portrætsamling er bleven indrammet og, sammen med 18 foreløbigt som Depositum modtagne Billeder, bleven op hængt i Lokalerne; den er bleven forøget med 5 Billeder, modtagne som Gave fra Professor Hannover, Fotograf Riise, Skoleinspektør Stamm og Zoologisk Studiesamling.

I Løbet af Sommerferien er et Værelse paa tredje Sal bleven istandsat og indrettet som fotografisk Mørkekammer, idet Vinduerne ere blændede og samtidig Gas og Vand er indlagt; desuden har Portnerens Lejlighed undergaaet en meget paatrængende Reparation.

5. Det marine biologiske Sommerkursus i 1907.

(Professorerne, Dr. Hector Jungersen og Dr. Eug. Warming).

Det biologiske Kursus afholdtes i Middelfart i Sommeren 1907 med eet Hold Studerende under Ledelse af Dr. Th. Mortensen og Mag. R. H. Stamm for den zoologiske Undervisnings Vedkommende, af Mag. Henning E. Petersen for den botaniske, i Tidsrummet fra 23de Juni til 23de Juli.

Deltagere var Studiosi magisterii Blegvad, Kramp, A. Madsen, V. Petersson, Spur og Frk. H. Vahl. Ophold og Forplejning havde i Mid-

delfart Hotel, medens Byens tekniske Skole velvillig havde overladt Lokale til Undervisningen uden Vederlag.

For den zoologiske Undervisning var det i Betragtning af Sommerens yderst ugunstige Vejrforhold heldigt, at man ved Lillebælt er forholdsvis uafhængig af Vejret, saa at man næsten daglig kunde udføre Skrabninger og fyldig demonstrere dette Farvands stærkt udprægede Bundforhold og afvexlende Formationer af Planter og Dyr. Særlig Opmærksomhed tiltrækker sig her Hydroiderne, der intetsteds i vore andre Farvande er udviklet i tilsvarende Fylde, fremfor alle de prægtige Kolonier af Tubularia paa Bolværkerne, Badehuspælene og længere ude i Svamperegionen. Som iagttagne og mer eller mindre indgaaende studerede kan anføres Tubularia larynx (med Actinulæ), Clava squamata, Bougainvillea ramosa (med frie Meduser), Syncoryne, Endendrium rameum, Podocoryne inermis (Dannelse af Meduser), Calycella syringa, Laomedea flexuosa (med Planulæ), L. geniculata (med frie Meduser), Campanularia johnstoni (frie Meduser), Sertularia rugosa, Sertularia pumila, Diphasia abietina. Endvidere af Meduser: Lucernaria octoradiata, Cyanea capillata og en stor Leptomeduse-Art; forskellige Kalk- og Kiselsvampe (Sycon, Leucosalenia, Halisarca, Euchalinopsis oculatus, Halichondria panicea); Protozoer som Podophrya, Acineta, Cothurnia, Folliculina ampulla; Actinier; Echinodermer (Parechinus miliaris — desværre mislykkedes iaar kunstig Befrugtning hos denne Form, der ellers er udmærket egnet til embryologiske Studier — Ophiurer); Børsteorme som Neris pelagicus, Lepidodotus squamatus, Ophelia limacina; Bryozoaer (bl. a. Cyphonautes Stadiet, samt Pedicellina cernua); Nemertiner (Malacobdella grossa); af Leddyr: Nymphon mixtum (bl. a. unge gennemsigtige Exemplarer); Hyperia galba, Caprella, Podon, Evadne m. fl.; af Tunikater Ciona intestinalis, Styelopsis grossularia; forskellige Muslinger; af Fiske f. Ex. Spinachia med dens Rede, Gobius med Æg, Cottus bubalis. Af saadanne mere interessante Former, som det ikke altid er let at iagttage i vore Farvande, kan nævnes Ribbegopler (Bolina alata og Pleurobrachia pileus), Boremuslingerne Zirphæa crispata og Pholas candida. Mærkelig nok syntes den ejendommelige Hydroidform Corymorpha forsvunden fra de Lokalteter, hvor den under tidligere Kursus i Middelfart var tagen almindelig.

Plankton'et var paafaldende ensformigt og fattigt paa mere ejendommelige Former, saa at det kun med Møje lykkedes at faa tilstrækkeligt Stof til Iagttagelsen f. Ex. af Sagitta, Asterias-Larver og lign.

Til den botaniske Undervisning benyttedes 12 Dage. Hver af disse Dage foretoges en Tour med Baad, for at indsamle det Algemateriale, der brugtes til Studium i Laboratoriet i Teknisk Skole. Ved det ugunstige Vejr og den stadige stærke Strøm hindredes længere Sejltoure f. Ex. til Farvandet ved Bogense, hvor Forholdene er ret forskellige fra dem i Lillebælt. Sædvanlig maatte man holde sig til Farvandet omkring Middelfart og Snoghøj (Kysten langs Kongebroskoven, Batteriskoven, Staurby Skov paa den fynske Side, Snoghøj og Lyngsodde paa den jyske Side); en enkelt Gang var man i Strib. Ved Undervisningen paa Laboratoriet gennemgik de yngre Studerende væsentlig de almindeligere forekommende Former, medens de ældre gik mere i Enkeltheder saavel i floristisk som morfologisk-systematisk Henseende. Der blev demonstreret i alt ca. 75 Arter. Ingen for Farvandet ny Art blev funden.

En Søndag foretoges en Heldagstour til Trelde Næs; man besaa her først paa Sydsiden de store Skred i det plastiske Ler (Tungspatkonkretioner), gik dernæst tværs over Halvøen til Klintens højeste, vestlige Parti, som undersøgtes nøjere (Gipskrystaller) og begav sig endelig langs Nordkysten ud paa Næssets østlige Spids, Kasserodde, hvis talrige af Vinden og Kvæget i høj Grad medtagne Tjørnebuske og Træer frembyder botanisk Interesse.

6. Det Ferskvands-biologiske Laboratorium i 1907.

(Dr. C. Wesenberg-Lund).

Den i 1906 paabegyndte Undersøgelse af Furesøens kemisk-fysiske Forhold er blevet fortsat i hele 1907; den agtes fortsat i hele 1908.

Endvidere er de i 1906 paabegyndte, regelmæssige 14 Dags Undersøgelser af Schæffergaards Dam samt nogle Smaadamme ved Holte, efter at Undersøgelserne havde varet et Aar, bragte til Afslutning. Materialet er opbevaret til en senere Publikation. — Undersøgelserne over vore større Søers Brændingsfauna er yderligere fortsat, men endnu ikke afsluttede.

Der er iøvrigt foretaget en Række mindre Ekskursioner til Silkeborgsøerne, til Sorø og Tjustrup sø, Guresø, Dammene i Teglstruphegn samt et stort Antal Ekskursioner til andre Dele af Nordsjælland, særlig Egnen om Furesø og Hillerød.

Der er indsamlet et meget stort Materiale, foreløbig opmagasineret under yderst ugunstige Forhold.

Forsøgsdammene. En Baad stationeredes i den største af Dammene, og en Baadebro sloges ud. Hos Hegnsmanden, der overtog Opsynet med Dammene, blev Instrumenterne indlogerede.

Den planmæssige Undersøgelse paabegyndtes i Juni. Til denne knyttes de to Botanikere stud. mag. Winge og stud. mag. Ferdinandsen. Før Undersøgelsen paabegyndtes, havde Hr. Forstkandidat Jespersen udarbejdet meget store detaillerede Kort over hver enkelt af Dammene. Sammen med de to ovennævnte Herrer udførtes i Løbet af 3 Uger med dagligt Arbejde den bathymetriske Undersøgelse; de enkelte Plantebælters Plads og Udbredning blev omhyggelig kortlagte. En Fortegnelse over den højere Flora blev udarbejdet. Samtidig paabegyndtes fra min Side en orienterende Undersøgelse af Planktonet, Mikrofaunaen og Mikrofloraen; den mere gennemførte Undersøgelse kan først paabegyndes 1908. I Efteraaret gentages Undersøgelsen af Plantebælternes Udbredning for at se Tilvækst og Forandringer under Vegetationsperioden.

Aarets Hovedarbejde er givet til Publikationen af De danske Søers Plankton, Vol. II. Oversættelsen var færdig September 1907, hvorpaa Trykningen begyndte.

Laboratoriet har været besøgt af Hr. stud. mag. Winge og Hr. stud. mag. Ferdinandsen, Hr. Lærer Esben Petersen og Hr. stud. mag. Boysen Jensen.

Følgende Arbejder er publicerede:

C. Wesenberg-Lund: Om Kvartærgeologernes Stilling til Begrebet biologisk Variation. Dansk geol. Forening 1906 p. 65—69.

C. Wesenberg-Lund: On the occurrence of *Fredericella sultana* and *Paludicella Ehrenbergii* van Bene in Greenland. Meddel. om Grønland, Vol. 34. 1907 p. 64—75.

Esben Petersen: Om planktonfangende, fangnetspindende Hydro-psychidlarver i Danmark. Vid. Medd. naturhist. For. Kbhvn. 1907 p. 137—148.

For Fremtiden vil Laboratoriets Publikationer fremkomme i Internationale Revue der gesammten Hydrobiologie und Hydrographie, Leipzig, af hvilket Tidsskrift Laboratoriets Leder er Medudgiver. Denne Sags Sammenhæng er kort følgende:

I Sommeren 1906 havde Prof. Woltereck, Direktør for den nyoprettede biologiske Station i Lunz, Nedreøstrig, paa et Besøg ved Furesøen spurgt, om Lab. i Lunz og Lab. i Lyngby skulde slaa sig sammen og lade Publikationerne udkomme i et fælles Tidsskrift. Da Tanken ikke tiltalte mig, maatte jeg svare et bestemt Nej. Forespørgslen blev fornyet i Vinteren 1906, men under en anden Form. Planen var nu at oprette et internationalt Tidsskrift for Limnologi, hvis Udgivere skulde være Prof. Zschokke (Basel), Prof. Woltereck (Leipzig) og W.-L. Planen tiltalte mig nu langt mere, særlig fordi den var i Overensstemmelse med andre Planer, jeg selv havde haft, men som jeg ikke troede, jeg skulde faa realiseret.

Da jeg dog var noget betænkelig ved at lade alle Publikationerne fra det danske Ferskvands-biologiske Laboratorium udkomme paa tysk i et Tidsskrift med Hovedsæde i Leipzig, forespurgte jeg Konsistorium, om det vilde have noget at indvende mod denne Ordning. Da dette viste sig ikke at være Tilfældet, sagde jeg, idet jeg stærkt fremdrog, at Foretagendet burde være fuldkomment internationalt, ja til Forslaget.

Da den, der havde oprettet det store Ferskvands-biologiske Laboratorium i Lunz, Dr. jur. K. Kupelwieser ønskede til en Slags Aabningshøjtidelighed at samle Limnologer fra alle Europas Lande, bl. a. ogsaa Redaktørerne for det forventede Tidsskrift, blev der truffet den Aftale, at vi i Sommerens Løb skulde mødes i Lunz for nærmere at planlægge Tidsskriftet. Der vilde her tillige være Mulighed for at drøfte Planen sammen med andre Naturforskere, der ligeledes vilde være til Stede.

Dels for en Rest fra en tidligere Rejseunderstøttelse, dels med en Understøttelse fra Carlsbergfondet, foretog jeg da Rejsen til Lunz, hvor jeg opholdt mig en Maaned. Tiden brugtes til Studiet af alpine Søers Natur og til sammen med Prof. Woltereck at trække Tidsskriftets Rammer nøjagtigt op. Mod Slutningen af mit Ophold var alle Naturforskerne samlede, og paa et Par Møder blev da Planen drøftet. Det bestemtes, at Udgiverne skulde supplere sig med en Geograf, en Botaniker og en Hydrograf. Der foresloges Prof. Penck (Berlin), Prof. Karsten (Bonn) og Dr. Helland Hansen (Bergen). Alle erklærede sig villige; i Efteraaret var Prof. Woltereck og W.-L. sammen i Berlin hos Prof. Penck for nærmere at begrænse den geografiske Side af Sagen. Inden alle Forhandlingerne havde Foretagendet været finansielt sikret. Tidsskriftet skal ligge færdig til Udsendelse i Foraaret 1908. Hver af Udgiverne har deres særlige Afdeling af Tidsskriftet. Det danske Ferskvands-biol. Lab. Publikationer komme under Afsnittet I, Mittheilungen II, Notizen aus dem Dänischen Süßwasser-biolog. Laboratorium, Frederiksdal.

7. Det mineralogiske Museum i 1907.

(Professor, Dr. N. V. Ussing).

I. Ordnings- og Bestemmelsesarbejder ved Museets Hovedsamlinger.

For de mineralogiske og petrografiske Afdelingers Vedkommende er først at nævne, at et større Antal nyerhvervede grønlandske Mineraler er blevet gennemgaaede, bestemte og indordnede. Dette Arbejde er ligesom Indordningen af de øvrige Nyerhvervelser udført af Docent Bøggild. Denne har desuden udført en udførlig krystallografisk Undersøgelse, dels af den grønlandske Gyrolit, dels af Struvit fra Limfjorden; endelig har han paabegyndt den mineralogiske Undersøgelse af Boreprøverne fra Dybdeboringen paa Grøndals Eng. Bestyreren har fortsat Bearbejdelsen af grønlandske Bjærgarter.

Hvad de palæontologiske Afdelinger angaar, har Inspektøren for disse, Docent Ravn, væsentlig arbejdet paa den videnskabelige Undersøgelse af Kridtspongier fra Danmark og Skaane. Endvidere har han fortsat Omordningen og Nyopstillingen af Samlingen af danske Bjærgarter og Forsteninger fra Tertiærtiden og af Samlingen af forsteningsførende løse Blokke. Endelig har han gennemgaaet de i Aarets Løb indkomne Prøver og Forsteninger fra Boringen paa Grøndals Eng, men i øvrigt er Erhvervelsen og Ordningen af Prøver fra danske Boringer som sædvanlig bekostet af Niels Brocks Legat.

Med Honorar af Moltkes Legater har mag. sc. Bartholin gennemgaaet og bestemt islandske Planteforsteninger, og Laboratorieførstander Chr. Christensen har udført en kemisk Analyse af Gyrolit fra Grønland; endelig har med Honorar af samme Legater cand. mag. E. Nørregaard assisteret Inspektør Ravn ved Ordningen af de løse Blokke.

II. Afgivelse af Undervisningssamlinger og Dubletter.

Til Undervisningsbrug er gratis sammenstillet og afgivet Samlinger af Mineraler, Bjærgarter og Forsteninger til følgende Skoler og Undervisningsanstalter: Comtesse Moltkes Skole i København, Helsingør Real-skole for Piger, Elisabeth Andersens Skole i Helsingør, Roskilde Pige-skole af 1855, Ourø Optagelseshjem, Aversi Folkeskole, Bruntofte Skole, Nyborg Borgerskole, Tommerup Højskole, Korinth Landbrugsskole, Hjørring Seminarium, Ranum Seminariums Øvelsesskole, Aarhus ny Kommuneskole, Fredericia højere Almenskole. Enkelte Stykker er tilsendt Landbohøjskolen, N. Zahles Skole, Randers Latinskole. Til Museet i Reykjavik er afgivet en af Mag. Bartholin bestemt Samling af islandske Planteforsteninger.

Til videnskabelig Undersøgelse er afgivet: Agnostus lens fra Bornholm til Museet i Cambridge, Kaersutit til Dr. Washington i Locust, Mesolit til Dr. Gørgy i Wien, plastisk Ler til Dr. Spandel i Nürnberg. — Som Bytte for Tilsendelser fra Udlandet er afgivet følgende Dubletter: Bornholmske Forsteninger til det Senckenbergske Selskab i Frankfurt a. M., danske subfossile Mollusker til Museet i Kristiania, Kridtbrakiopoder til Professor Joubin i Paris, grønlandske o. a. Mineraler til Riksmuseum i Stockholm, Dr. Krantz i Bonn, Mineralhandelen i Freiberg, Professor

Goldschmidt i Heidelberg, Hr. Tramsen i Longeville, Hr. Rinneberg i Guben, Hr. Carriere i Nimes og Grebel, Wendler & Cie i Genf.

III. Andre udførte Arbejder.

I Løbet af Sommermaanederne er der i Museumsbygningen indført væsentlige Forbedringer, idet der er indrettet W. C., og den elektriske Lysinstallation er bleven noget udvidet. Samtidig er der lagt de nødvendige Ledninger til, at der næste Aar kan opstilles en Slibemaskine med Motor-drift. Endvidere er Arbejdsværelserne i de forskellige Etager bleve forbundne ved en Hustelefon.

IV. Museets og Undervisningens Benyttelse.

For Offentligheden har Museet som sædvanlig været aabent to Gange ugentlig. Antallet af Besøgende i 1907 har været 2307. Udenfor den sædvanlige Besøgstid har Museet været besøgt af forskellige udenlandske Videnskabsmænd samt indenlandske Skoler og Selskaber.

Til videnskabelig Bearbejdelse har Samlingerne foruden af Museets Funktionærer været benyttede af Danmarks geologiske Undersøgelses og enkelte private Videnskabsmænd; derimod har intet været udlaant til Udlandet. De ifjor til Professor Goldschmidt i Heidelberg sendte Albitkrystaller og de til Dr. Müller i Berlin sendte Crania-Forsteneringer er komne tilbage.

Bestyreren har i Museet holdt Forelæsninger og Eksaminatorier i Vaarhalvaaret over Geologi (154 Tilhørere) og i Efteraarshalvaaret først over Supplementer til Danmarks Geologi, derefter over Petrografi (12 Tilhørere) samt i begge Halvaar Øvelser i Mineralbestemmelse for Viderekomne (13 Deltagere). I Efteraarshalvaaret har endvidere Docent Ravn holdt Forelæsninger og Øvelser over Palæontologi (3 Tilhørere) og Docent Bøggild det særskilte Kursus i Mineralogi for Fakrikingeniører (16 Deltagere). Studiesamlingerne benyttedes i de to Halvaar af henholdsvis 40 og 6 Studerende.

Der er afholdt 4 Undervisningsekskursioner, som lededes af Bestyreren, nemlig til Stevns Klint (1 Dag) med 54 Studerende, til Øvedskloster i Skaane (1 Dag) med 12, til Bornholm (5 Dage) med 32, til Farum ($\frac{1}{2}$ Dag) med 12; endvidere afholdt Bestyreren i Forening med Professor Warming en botanisk og geologisk Undervisningsekskursion til Øland (6 Dage) med 14 Studerende.

V. Museets Forøgelser.

Mineralsamlingen er bleven forøget med følgende Gaver: fra Hr. S. Lawrence i Ontario Sølv-, Kobolt- og Nikkermalme fra Canada, fra Professor Goldschmidt i Heidelberg Krystaller af Kvarts, Spinel og Jærnglans, fra Professor K. Rørdam Asbest og andre finske Mineraler; mindre Gaver er modtagne fra Dr. K. A. Grønwall, Professor Nies i Mainz, Norton Compagniet i Worcester, stud. polyt. N. N. Schmidt, Hr. Oscar Schütte, cand. polyt. E. Østrup. Ved *Bytte* mod grønlandske og islandske Mineral-

dubletter er der i Aar modtaget betydelige Forøgelser: en større Samling svenske Mineraler fra Riksmuseum i Stockholm, sydfranske Mineraler fra M. Carriere i Nîmes, tyske Mineraler fra Hr. M. Rinneberg i Guben og Hr. D. Tramsen i Longeville, endelig en større Samling forskellige Mineraler fra Bjergakademiets Mineralhandel i Freiberg. Ved *Køb* er erhvervet en Del Mineraler fra Bøhm i Wien, Foote i Philadelphia og Krantz i Bonn; heraf maa særlig fremhæves Pragtstykker af Anatas, Datolit, Scheelit, Turmalin og Wardit; endvidere er af Grønlandere købt en Del Mineraler fra Narsarsuk, hvoriblandt smukke Krystaller af Ægirin, Eudidymit og Albit.

Bjergartsamlingen har modtaget en større Samling Bjærgarter fra Eifel og fra Skaane som Gave af cand. mag. E. Nørregaard; endvidere Raapetroleum fra Baku af samme. Docent Bøggild har skænket Bjærgarter fra Odenwald. Mindre Gaver er modtagne fra stud. polyt. K. W. Jørgensen, Museumsinspektør Ostenfeld og Ingeniør Riisager.

Den palæontologiske Samling har som Gaver modtaget Ifø-Forsteninger fra Frk. Laura Andersen og forskellige skaanske Forsteninger fra Dr. Grønwall og cand. mag. E. Nørregaard. Ved *Bytte* er erhvervet en større Samling oligocæne Mollusker fra Mainz-Bassinets fra det Senckenbergske Selskab i Frankfurt a. M., samt franske Kridt- og Tertiærbrakio-poder fra Professor Joubin i Paris. Ved Undervisningsekskursionerne er indsamlet et stort Antal Forsteninger fra Øland og Skaane. Ved *Køb* er erholdt c. 20 forskellige Forsteninger.

Den danske Samling har af større Gaver modtaget følgende: Fra Pastor T. Winther i Korsør en betydelig Samling af dels fossillførende, dels krystallinske løse Sten fra Vestsjælland, fra Direktør Rosenberg i Hadsund fortsatte Indsamlinger af Tertiærforsteninger fra Mariagerfjordens plastiske Ler, fra Direktør Willemoes i Vemb og fra Førstelærer Christensen i Skjoldborg forskellige Tertiærforsteninger, fra mag. sc. Nordmann Faxeforsteninger og fra Læge Brünnich Nielsen ny Fund af Kridtechinider. Fra Nationalmuseet er modtaget en Kridtsten fra Absalons Ringmur paa Slotsholmen. Gaver til den danske Samling er endvidere modtagne fra følgende: Ingeniør O. Engholm, Aktieselskabet Frihavnen, Dr. Grønwall, mag. sc. Hartz, Stationsforstander Irminger i Assens, Brudmester Jensen i Faxe, Lærer Jeppesen i Ooppelstrup, fhv. Overlærer Jespersen, Mejeribestyrer Madsen paa Omø, Lærer Mathiasen i Mullerup, Gaardejer Nielsen paa Fejø, cand. mag. Nørregaard, cand. mag. Otterstrøm, stud. mag. V. Petersson, fhv. Lærer Pindborg, Ingeniør Poulsen i Lemvig, afd. Kommunalærer Rosenkjær, Dr. Kolderup Rosenvinge, mag. sc. Stamm, Hr. H. J. Sørensen i Gedser, Ingeniør G. Valentiner i Langaa, Læge Wilkens i Balling, Overlærer Zoffmann i Sorø.

Ved Indsamlinger, dels paa Undervisningsekskursionerne, dels paa Bestyrerens og Museumsinspektør Ravns særskilte Rejser er erhvervet et større Antal Stykker, dels fra Bornholm, dels fra det nordlige og vestlige Jylland, Stevns og Faxe. Ved *Køb* er erhvervet en Overkæbekindtand af Mammut fra Strandgruset ved Skallerup Klit i Vendsyssel, 13 Stykker Rav med Insekter, en Ammonit i en løs Blok fra Farum og et Antal tertiære Forsteninger fra Branden i Salling, fra Aarhus og fra Fanø.

Samlingen fra Færøerne, Island og Kolonierne har som Gave fra Direktoratet for den kgl. grønlandske Handel modtaget en af Giesecke i

1910 til Handelens Kontor i Godthaab afleveret Samling af grønlandske Mineraler; endvidere østgrønlandske Bjærgarter fra Belgica-Expeditionen ved mag. sc. Koefoed og Bjærgarter fra Disko-Øen fra mag. sc. Porsild.

Haandbiblioteket er i Aarets Løb blevet forøget med 37 Tidsskrifter og lærde Institutioners Publikationer (hvoraf de 30 er Gaver), samt 89 enkelte Bøger og Særtryk (hvoraf 74 er Gaver). Den som Gave modtagne Tilvækst er sendt af følgende Institutioner og Personer: Videnskabernes Selskab, Den Kgl. Veterinær- og Landbo-Højskole, Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland, Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelse, Kommissionen for Havundersøgelser, Det kgl. Bibliotek, Dansk geologisk Forening, Danish Regional Bureau, Lunds Universitets geologiske Museum, Lunds Universitets Bibliotek, Geologiska Föreningen i Stockholm, Helsingfors Universitets Mineralkabinet, Finlands geologiske Undersøgelse, Naturhistorisches Museum in Hamburg, Laboratoire de Mineralogie de l'université Bucarest, Portugals geologiske Undersøgelse, de forenede Staters geologiske Undersøgelse, Smithsonian Institution, Field Columbian Museum, Missouri Bureau of Geology and Mines, Western Australia Geological Survey, Cand. Gudm. Bárðarson, Dr. da Costa Sena, Dr. James Currie, Professor Knud Faber, Dr. K. A. Grønwall, Geschwornen G. Henriksen, Statsgeolog N. O. Holst, Postmester Th. Kornerup, cand. jur., Mineingeniør S. Lawrence, cand. mag. E. Nørregaard, Dr. H. Pjeturson, Dr. K. J. V. Steenstrup, Direktør, Dr. H. Topsøe, Professor N. V. Ussing.

Til *Instrumentsamlingen* er anskaffet et petrografisk Mikroskop fra Fuess til Undervisningsbrug og et Mikroskopbord med Korsslæde og Maaleskrue til et af de ældre Mikroskoper.

Til *Forelæsningsbrug* er købt et farvelagt geologisk Profil af Simplon-Tunnelen, Professor Sauers petrografiske Vægtavler samt 141 Diapositiver. Som Gave er modtaget 4 Diapositiver fra cand. mag. Nørregaard og 2 fra Professor Ussing, samt et Kort over Istidsdannelser i Jylland fra D. K. D. Geografiske Selskab. Endvidere har Docent Bøggild udført 5 Vægtavler med grafiske Fremstillinger af Metalproduktionen i de forskellige Lande.

VI. Personlige Forhold vedrørende Museet.

Ved Finansloven for indeværende Aar blev Lønningen for den palæontologiske Assistent ved Museet forhøjet med 800 Kr. til 2400 Kr., saaledes at denne Stilling samtidig forandrede til en Inspektørstilling for Museets palæontologiske Samlinger; den 17. April udnævnte Konsistorium i Overensstemmelse hermed Assistent Ravn til Inspektør fra 1. s. M. at regne. — Den 17. September afgik ved Døden Kommunalærer H. N. Rosenkjær, som i en Aarrække havde bistaaet Museet ved Indsamlinger i København og Omegn.

VII. Videnskabelige Arbejder.

Af videnskabelige Arbejder, som helt eller delvis vedrører Museets Samlinger, er i Aarets Løb udkommet: J. P. J. Ravn, Molluskfaunaen i Jyllands Tertiæraflejringer, en palæontologisk-stratigrafisk Undersøgelse

(D. K. D. Vidensk. Selsk. Skrifter); N. V. Ussing, Om Randmoræner og Floddale i Jylland (samme Selskabs Oversigt); C. Dreyer und V. Goldschmidt, Ueber Albit von Grönland (Meddelelser om Grönland, XXXIV).

8. Det kemiske Laboratorium i 1906—07.

Laboratoriet har i Efteraarshalvaaret 1906 og i Foraarshalvaaret 1907 været besøgt af henholdsvis 159 og 185 Studerende. Antallet af Tilhørere ved Forelæsningerne var i Efteraarshalvaaret 341 [ved Slutningen 263], i Foraarshalvaaret 165 [ved Slutningen 106]. I de ved Assistenterne Winther og Bjerrum afholdte Examinatorier deltog i Efteraarshalvaaret 86 Studerende, fordelte paa 4 Hold; ved de af Assistenterne Winther, Bjerrum og Brønsted afholdte Examinatorier i Foraarshalvaaret deltog 111 Studerende.

Deltagere i praktiske Øvelser.

1906—07:

Efteraarsemester	159	Studerende	med	337	Arbejdsdage
Foraars	—	185	—	—	291

Efter Prof. Emil Petersens Død d. 2. Juli 1907 konstitueredes Inspektør, cand. polyt. *Kirschner* som Bestyrer af Laboratoriet under Vakancen.

9. Det theologiske Laboratorium i 1906—07.

(Professor J. C. Jacobsen.)

Øvelser holdtes i Efteraarshalvaaret af 4 Lærere med i alt 8 Timer ugentlig, i Foraarshalvaaret af 3 Lærere med ialt $7\frac{1}{2}$ Time ugentlig. I Efteraarshalvaaret var 36, i Foraarshalvaaret 45 Studerende adgangsberechtigede. Ifølge den i Lokalet fremlagte Protokol var det gennemsnitlige daglige Besøg i de Maaneder, da der holdtes Øvelser, i begge Halvaar 9 Studerende.

Laboratoriet har i Aarets Løb modtaget Boggaver fra Ministeriet, Universitetet, den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole samt Theologisk Samfund.

Bogsamlingen blev i Aarets Løb forøget med 149 Værker paa ialt 215 Bind, der fordeler sig saaledes paa de forskellige Grupper:

	Værker.	Bind.
Fælles.....	”	4
Nye Testamente.....	15	24
Gamle Testamente.....	9	19
Systematik.....	27	30
Kirkehistorie.....	98	138

Det til Laboratoriets Drift for Finansaaret 1906—1907 bevilgede Beløb, 1400 Kr., er anvendt saaledes:

Bogkøb	847 Kr. 25 Øre
Indbinding	165 — 10 —
Assistance, Rengøring	300 — „ —
Inventar, Assurance, Porto m. m.	87 — 65 —
Ialt... 1400 Kr. „ Øre	

10. Det juridiske Laboratorium i 1906—1907. (Professor, Dr. jur. H. Munch-Petersen.)

Laboratoriets Lærerraad består af alle Lærere, der medvirke ved Laboratoriet; som dets Forstander har fungeret Professor Munch-Petersen. Der er af de forskellige Lærere under Fakultetet holdt: i Efteraarshalvaaret 1906, 6 Øvelsesrækker med 13 Timer ugentlig og i Foraarshalvaaret 1907, 7 Øvelsesrækker med 15 ugentlige Timer. I Universitetsaaret 1906—07 have 290 løst Adgangskort til Laboratoriet.

Den aarlige Bevilling paa 4500 Kr. fordeler sig for Finansaaret 1906—1907 paa følgende Maade:

Leje af Lokale m. m.	1920 Kr. 14 Øre
Bøger	789 — 28 —
Indbinding	148 — 80 —
Den praktiske Docent	500 — „ —
Personlig Assistance, Rengjøring m. m.	921 — 48 —
Belysning	103 — 08 —
Papir, Porto o. lign.	117 — 22 —
Ialt... 4500 Kr. „ Øre	

11. Det filologisk-historiske Laboratorium i 1906—07. (Professor, Dr. phil. & litt. J. L. Heiberg.)

Laboratoriets Lærerraad har i 1906—07 bestaaet af Professorerne Gertz, Steenstrup, Erslev, Høffding, Wimmer, Thomsen, Møller, Paludan, Jespersen, Nyrop, Heiberg, Fridericia, Wilkens, Jónsson, H. Pedersen og Drachmann og Docenterne Gudmundsson, Ad. Hansen, Vedel, Olrik, Dahlerup, E. Lehmann, Sandfeld Jensen og Sarauw.

Som Forstander fungerede Prof. Heiberg.

Om Virksomheden kan meddeles følgende: I Efteraarshalvaaret 1906 holdt 9 Lærere 12 Øvelsesrækker med 17½ Time ugentlig, i Foraarshalvaaret 1907 13 Lærere 15 Øvelsesrækker med 26 Timer ugentlig. Til Laboratoriet havde i 1906—07 243 Studerende Adgang, og Laboratoriet har været aabent i 229 Dage. Den Protokol, som har været fremlagt i Læsesalen, viser et samlet Antal Besøgende af 7071; i de Maaneder, da der holdtes Øvelser, blev Læsesalen benyttet af ca. 36 Studerende daglig. Laboratoriet har i Aarets Løb modtaget Boggaver fra følgende Institutioner: Universitetet, Det Kgl. Bibliotek, Rigsarkivet, Landbohøjskolens Bibliotek, Statens statistiske Bureau, Videnskabernes Selskab, Selskabet for Fædrelandets Historie og Sprog, Historisk Forening, Redaktionen af Nord. Tidsskrift for Filologi, Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag og det norske historiske Kildeskriftfond og fra følgende enkelte Mænd: Prof.

Erslev, Prof. Heiberg, Assistent Alfred Krarup, Dr. phil. J. Lindbæk, Prof. Nyrop, Konferensraad Th. Petersen, Dr. phil. Gudm. Schütte, Prof. V. Thomsen, Prof. Wimmer og stud. mag. G. R. Vöhtz.

I Aarets Løb er Bogsamlingen bleven forøget med 164 Værker paa ialt 315 Bind, som fordeler sig saaledes paa Afdelingerne:

	Værker.	Bind.
Fælles.....	3	46
Nordisk.....	13	32
Tysk.....	5	20
Engelsk.....	15	23
Romansk.....	6	12
Klassisk.....	60	77
Sammenl. Sprog.	13	19
Historie.....	37	67
Filosofi.....	12	19
Ialt... 164		315

Laboratoriets aarlige Bevilling paa 3500 Kr. er anvendt saaledes:

Assistent, Rengøring etc.....	645 Kr.	„ Øre
Porto, Papir etc.....	169 —	38 —
Bogkøb.....	1859 —	32 —
Indbinding.....	826 —	30 —
Ialt... 3500 Kr.		„ Øre

Den Arnamagnæanske Stiftelse i 1907.

(Eforer Professorerne Wimmer og Steenstrup.)

Af den ved den Arnamagnæanske Kommissions Medlem Professor F. Jónsson forberedte Udgave af samtlige norske og islandske Skjaldekvad, er Trykningen fortsat med Ark 5—7 af begge Afdelinger. Den Arnamagnæanske Samlings Bibliotekar har paa Carlsbergfondets Bekostning udgivet Palæografisk Atlas, Ny Serie, indbefattende oldnorsk-islandske Skriftprøver ca. 1300—1700, efter samme Plan som de af Kommissionen for det Arnamagnæanske Legat udgivne 2 Afdelinger af Palæografisk Atlas.

Angaaende Samlingens Benyttelse bemærkes:

Til Brug paa Læsesalen er for besøgende fremtaget 533 Vol. Der er af 37 Besøgere aflagt 431 Besøg; af de besøgende var 9 Udlændinge (2 Nordmænd, 4 Svenske, 1 Hollænder, 2 Amerikanere). Fra Haandskriftsamlingen er i Aarets Løb bortlaant 33 Vol. henholdsvis 19 til det kgl. Bibliotek, 1 til Landsbiblioteket i Reykjavik, 1 til Islands Landsarkiv, 1 til Kristiania Universitetsbibliotek, 1 til Stockholms kgl. Bibliotek, 6 til Lunds Universitetsbibliotek, 1 til Gøteborgs Stadsbibliotek, 1 til Berlins kgl. Bibliotek, 2 til Amsterdams Universitetsbibliotek. Ved Aarets Udgang var i Udlaan 31 Vol.

Paa Grund af Universitetsbibliotekets Ombygning har Samlingen været lukket for Besøgere 2.—17. April.